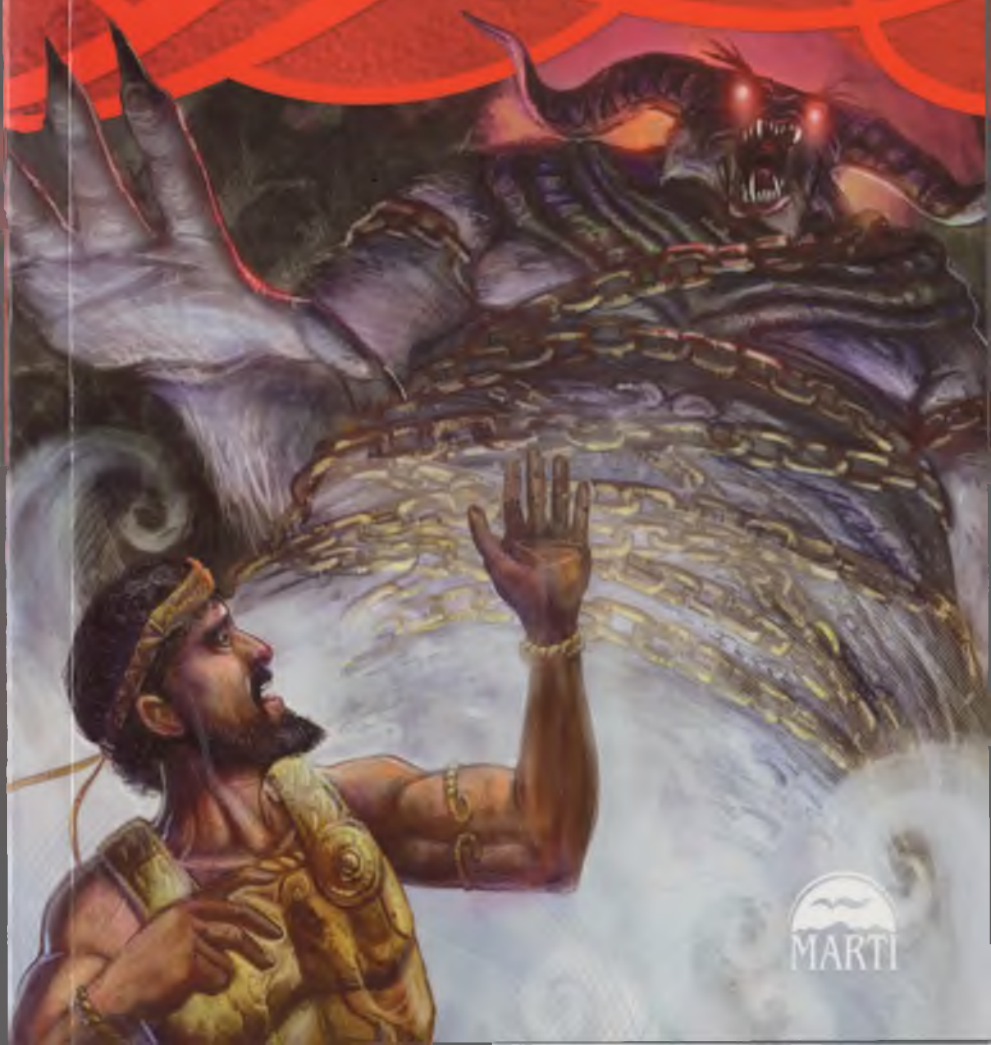

Gilgamiş Destanı

Geraldine McCaughrean

4. ve 5.
sınıflar için

Tarihin kayda geçmiş en eski destanının bu yeniden anlatımında, cesur ama zalim Kral Gilgamiş, Enkidu adındaki vahşi bir adamla sıradışı bir arkadaşlık kurar. Birlikte, korkunç canavar Huvava ve devasa yaratık Cennet'in Boğası'nı yok etmeyi planlarlar. Acaba bu düşmanları yenip yaşadıklarını anlatmak üzere hayatta kalabilecekler midir?

Çocuk ve eğitim üzerine yapılan araştırmalar, ilk okuduğumuz kitapların **okuma** ya da **okumama** alışkanlığının temelini oluşturduğunu ortaya çıkarmıştır. Kolay anlaşılabilir, okumayı keyifli bir oyun haline getiren, soyut düşünmeye ve hayal gücüne katkıda bulunan kitaplar okuma alışkanlığının temelini sağlamlaştırırken; çocukların yaşlarına uygun olmayan bir anlatıma sahip, hayal güçlerini geliştirmelerine katkı sağlamayan kitaplara yönlendirilmesi de okumama alışkanlığına yol açmaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak, okuma eylemini hem kalıcı hem de eğlenceli bir alışkanlık haline getirmeyi amaçlayan bu seri, 150 kitap ve 4 ayrı okuma seviyesinden oluşmaktadır.

Pedagog Ayşen Oy tarafından çocuk ve ruh sağlığı gelişimi açısından uygun bulunmuştur.

facebook.com/martiyayinlari
twitter.com/martiyayinlari
instagram.com/martiyayinlari

ISBN 978-605-348-807-1

9 786053 488071

Okumadan Önce

- Bu öykü, tarihin kayda geçmiş en eski öyküsüdür. Sizce nasıl bir öykü olabilir? İlginçliğini bugüne kadar koruyabilmiş midir?
- 2. saydaki yazarın mektubunu okuyun. Sizce neden Gılgamış Destanı'nı anlatmanın birden fazla şekli olabilir?

Okumadan Sonra

- Gılgamış, bu ölümsüzlük arayışı macerasının sonunda ne öğrenmiştir?
- Gılgamış, öykünün sonunda –son bölümde– bir tür ölümsüzlüğe kavuşmuş mudur? Bu nasıl olmuştur?

Kısa Test

1. Bu öyküdeki güneş tanrısının adı nedir?
A) Maşam
B) Smaşa
C) Şamaş
2. Gılgamış ve Enkidu nasıl arkadaş olmuşlardır?
3. Gılgamış, oğluna ne ad vermiştir ve neden bu adı seçmiştir?

Okumaya Devam

- Jonathan Swift tarafından yazılan *Gulliver'in Gezileri*.

Cevaplar için arka kapağın
içine göz atın!

Gılgamış Destanı

Mezopotamya'dan bir destan

Geraldine McCaughrean

Resimleyen
Ian McCaughrean

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1: Cennetten Çıkma	3
Bölüm 2: Çamurdan Bir Vahşi Adam	7
Bölüm 3: Ölüm Kalım	13
Bölüm 4: Evlen Benimle	31
Bölüm 5: Ölüm	45
Bölüm 6: Hiçbir Şeyden Korkmayan	54
Bölüm 7: Vazgeçmek	66
Bölüm 8: Uzakta ve Çok Zaman Önce	81
Bölüm 9: Keder Ekmeği	99
Bölüm 10: Yaşam Bitkileri	107
Bölüm 11: Eve Dönüş	117
Bölüm 12: On İkinci Tablet	123

Sevgili Okurlar,

Gılgamış Destanı, tarihin kayda geçmiş en eski epik destanı olup, on iki kil levhaya Akad çivi yazısıyla kazılmış ama aradan geçen binlerce yıl içinde paramparça olmuştur. Günümüzde bile, bilim insanları, en doğru okuma sırasının hangisi olduğu konusunda emin değildir. Bazı bölümler hâlâ kayıptır.

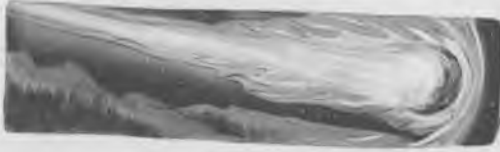
Gılgamış, muhtemelen gerçek bir kraldı. Eğer öyleyse, hükümdarlığını dört bin yıldan daha önce, Mezopotamya'da (şimdiki Irak'ta) bulunan Uruk şehrinde sürdürdü. Devasa yapı projeleri için gerekli olan kerestelik ağaçları temin edebilmek için komşu ülkelere seferler düzenlediği söylenir.

Her öykücü, bir öyküyü kendi tarzında aktarmayı sever. Bu da benim uyarlamam. Siz onu tamamen farklı bir şekilde de anlatabilirsiniz. Önemli olan, birileri bir yerlerde Gılgamış Destanı'nı anlattığı sürece, öyküdeki karakterlerin var olmaya devam edeceğidir, öyle değil mi?

Geraldine McCaughrean

Birinci Bölüm

Cennetten Çıkma

Gilgamiş, rüyasında bir göktaşının dünyaya, ayağının dibine düştüğünü gördü. Herkes yanına koşarak şaşkınlığını dile getirdi.

“Bu şey kocaman!”

“Ya evimin tepesine düşseydi?”

“Ya üzerime düşseydi?”

Onu yerinden oynatmayı denediler ama on iki güçlü adam bile onu kıvıldatamadı.

Hâlâ rüyasında olan Gilgamiş, deriden bir kayış bulup bir ucunu göktaşının etrafına, diğer ucunu da başının çevresine bağladı ve kendisini büyük bir güçle zorlayarak devasa taşı yerden kaldırdı. Kalabalığın heyecandan soluğu kesildi. “Yüz çuval buğdaydan daha ağır olmalı!” dediler. Gilgamiş güç bela yürüyerek göktaşını annesinin evine götürdü ama tam kapıyı açacaktı ki uykusundan uyanıverdi.

Bunun üzerine, rüyasını annesine anlatmaya karar verdi.

Annesi Ninsun, rüya tabirleri konusunda uzmandı. “Tanrılar sana bir ziyaretçi gönderiyor,” diye açıkladı. “Yabancı bir kral ya da bir bilge olabilir. Önemli biri geliyor.”

“Bu benim gördüğüm ilk tuhaf rüya değil,” diye itiraf etti Gılgamış.

“Anlat bakalım,” dedi Ninsun.

“Rüyamda, Uruk sokaklarında dolaşıyordum. Yerde duran bir balta gördüm. Onu almak zorundaydım. Ona sahip olmalıydım! Bu yüzden onu yerden alıp kemerimin sol tarafına taktım. Ona sahip olmaktan o kadar mutluydum ki, anlatamam...” Kahkahalarla gülmeye başladı; kulağa son derece saçma geldiğini düşünmüştü.

Ama annesi gülmedi. “Şimdi anladım,” dedi. “Bir kral ya da bir bilgeden daha önemli biri geliyor. Tanrılar, sana bir arkadaş gönderiyor!”

Gılgamış kaşlarını çattı. Hayatında pek çok kaya ya da balta görmüştü, ama rüyalarında bile *arkadaş* diye bir şey görmemişti. Bu fikir ona Cennet'ten Dünya'ya düşmüş bir parça kadar yabancıydı.

Uruk halkı, krallarını kesinlikle bir arkadaş olarak görmüyordu. Gılgamış, onlara sürekli baskı uyguluyor, sürekli eziyet çektiriyordu. Ne için? Sadece eğlence olsun diye. Her ay yeni bir kulenin ya da sarayın inşasını emrediyordu. Ne için? Gökyüzüne dokunabilirsiniz diye. Onları kim inşa ediyordu? Tabii ki, Uruk halkı; öğle güneşinin kamçı darbesi altında eziyet çekerek.

Tanrılara dua ettiler. “Bizi bu kralımızdan kurtar!” dediler. “Her ne kadar muhteşem olsa da bizleri sandaletlerinin altı gibi ezip bitiriyor, her geçen gün daha da çelimsizleşiyoruz.”

Gılgamış'ın namı, Uruk'un kıvrımlı duvarlarının ötesine, nehrin diğer tarafındaki yaban diyarlara kadar her yere ulaştı. Göller, Uruk halkının feryatlarıyla titredi. Uzun otlar, onların mutsuzluklarıyla inledi.

İkinci Bölüm

Çamurdan Bir Vahşi Adam

Bunun üzerine, başlangıçların tanrıçası Auru yerden bir parça toprak alıp onu bir insan biçimine soktu. Ve ona Enkidu adını verdi. Kullanmış olduğu kil ağaç kabukları, yaprak küfleri ve tohum kabuklarıyla doluydu. Yaratmış olduğu adam, saçı sakalına karışmış, her yanı kıllarla kaplı kaba görünümlü bir adamdı. Kösele gibi derisi, keçe gibi saçları ve ağaç kabuğu kadar kahverengi bir teni vardı. Hayvanların arasında yaşamaya, yabani eşeklerin sütünden içmeye, ıslık çalarak kuşları çağırmaya ve yabani köpekleri okşamaya başladı. Onları erkek ya da kız kardeşleri gibi gördü. Ama kendisi tam olarak neydi? Bir eşek, köpek ya da kuş muydu?

Avcıları ve çobanları gördüğünde kafası karıştı. Kendisinden daha küçük, zayıf ve tüsüzdüler, ama bir su birikintisinden su içtiğinde gördüğü yansımaya çok benziyorlardı.

Kulak misafirliği yaparak lisanlarını öğrendi ve gizlice kamp ateşi çevresindeki sohbetlerini dinledi. Konuşmaların çoğu, yüce kral Gılgamış hakkındaydı.

“Hem zalim hem de olağanüstüymüş diyorlar.”

“Hem bir nimet hem de bir lanet olduğunu duydum.”

“Hem bir rüya hem de kâbusmuş.”

“Onu kendi gözlerinizle görmediğiniz için, kendinizi şanslı sayın!”

Konuşmaları duyan vahşi adam Enkidu, çok büyük bir öfkeyle patladı. “Bir baba, çocuklarına nasıl böyle davranır?” diye kükredi. “Kendi halkını ezer? Uruk’a gidip Gilgamiş’a meydan okuyacağım! Onu ezerek kil haline getireceğim!”

Bu sırada, Kral Gilgamiş evlenmeyi düşünüyordu. Her gün aşk tanrıçası İştar’ın Tapınağı’na

kapanıyordu. Sandaletlerinin zeminde çıkardığı ses dışarıdan bile duyulabiliyordu. Söylentilere göre, Kral Gilgamiş, İştar’ın kendisiyle bile evlenmeye kalkışabilirdi!

Sonra tüm şehri endişeye düşüren bir şey çıkageldi. Kalabalıklar korku içinde dört bir yana kaçıştılar. Uruk’ta yeni bir çehre vardı! En az Gilgamiş kadar ürkütücüydü. Kalabalık, soluğu kesilmiş bir halde mırıldandı.

“En az Gılgamış kadar büyük!”

“Daha kısa.”

“Evet ama daha cüsseli!”

“Vahşi adam, aslanlarla çıkagelmiş!”

Gılgamış, tapınaktan çıkıp annesinin evine doğru yönlendi. Kararını vermişti. Aşk Tanrıçası İştar’la evlenecekti. O kesinlikle kendisi için en uygun eşti.

Tam bu sırada, önüne Enkidu ıktı. Düşüncelere dalmış olan Gılgamış, onu fark etmeyerek yanından geçmeye başladı ama Enkidu, krala çelme takarak onu yere düşürdü. Gılgamış da boş değildi. O da Enkidu’yu kolundan çekerek kendisiyle birlikte yere düşürdü.

İki dev, evlerin girişleri önünde güreşmeye, devasa bedenleriyle kapıları kırmaya ve direkleri yıkmaya başladı. Kafa kafaya, göğüs göğse boğuştular. Binaların duvarlarını yıkarak diğer tarafa düştüler.

Gılgamış önce sırtüstü yerdeydi; yüzü vahşi adamın tüyleriyle kaplanmıştı. Ama sonra Enkidu'nun üstüne çıktı. İki adamın elleri kenetlendi. Her yana saçılan tavuklar, mahvolan keçi ağılları ve devrilen kovalar eşliğinde saatlerce mücadele ettiler. Bir ara Gılgamış, Enkidu'yu dengesini kaybetmiş bir vaziyette yakaladı ve son derece güçlü bir darbeyle dev adamı yere serdi.

Enkidu'nun soluğu kesilmişti. Gılgamış da soluk soluğa kalmış olsa da zafer çığlığı atarak kahkahalarla gülmeye başladı. Sırtüstü yerde yatmakta olan Enkidu, binaların arasından göz kırpan yıldızlara baktı ve o da yüksek sesle gülmeye başladı. "Dünyada senin gibisi yok, Gılgamış!"

Gılgamış, bir duvar bulup dibine çöktü. Aşına olmadığı bir duygu içindeydi; haşat olmuştu. İki adam birbirlerine baktılar. Kollarını esnettiler ve tekrar birbirlerinin üzerine yürüdüler.

Ama bu sefer, kucaklaşmak içindi. Birbirlerinden asla -iyi günde, kötü günde, ne pahasına olursa olsun, hiçbir koşulda geri adım atmamak üzere- ayrılmayacak olan iki yeni arkadaşın sevdasıyla sarıldılar birbirlerine.

Üçüncü Bölüm

Ölüm Kalım

Baltası gibi, Gilgamiş, Enkidu'yu da sol tarafına taktı. Birbirlerinden asla ayrılmamak üzere yemin ettiler. "Evlenmeyi düşünmekle çıldırmış olmalıymışım," dedi Gilgamiş. "Özellikle de İştar'la!"

Enkidu'ya Şehir hayatını öğretmeye başladı. Masada nasıl yemek yeneceğini, bardaktan nasıl su içileceğini, nasıl banyo yapılacağını ve parmak eklemlerini yerde sürümeğine yerine nasıl dik yürüneceğini gösterdi. Enkidu da kralı vahşi hayatın farklı yöntemleri hakkında eğitti. Bal karıncalarının soğuk kış aylarında nasıl yemek bulduğunu, ökseotunun nasıl köksüz büyüyebildiğini ve en kuru çölde bile nasıl su çıkarılacağını gösterdi.

Güreştiler, yarıştilar, ava çıktılar ve sohbet ettiler. Uruk halkı sonunda rahat bir soluk alıp tanrılara Őükrettiler.

Enkidu uzak memleketlerde gezinmiş, Gılgamış'ın hiç görmediği şeyleri görmüştü. Dünyanın ikiz nehirleri olan Fırat ve Dicle'de yüzmüştü.

Büyük Tufan dindiğinde, Nuh'un karaya oturan gemisini, tanrıların yaşadığı sedir ormanının bekçisi ve koruyucusu canavarsı Humbaba'yı görmüştü.

Bir gün Gılgamış, Enkidu'ya şehri gezdirip taş duvarlara oyulmuş frizleri* gösterdi; Uruk'un yüce adamlarının kahramanlıklarını sergiliyorlardı.

"Gılgamış'ın kahramanlıkları nerede?" diye sordu Enkidu.

"İşte burada!" diye bağırdı Gılgamış, sırtını bir duvara yaslayıp kollarını bir kartal gibi yana açarak. "Bugüne kadar, taşa oyulmaya değer hiçbir şey yapmadım. Ama yakında, Enkidu! Çok yakında! Seninle öyle maceralara atılacağız ki, hiçbir duvar, kahramanlığımızı kaydetmeye yetecek kadar büyük olamayacak!"

"Öyle mi?" dedi Enkidu, o da duvara yapışarak. "Nerede? Ne zaman? Şimdi mi?" Saçlarının uçları heyecanla dikildi.

* Her türlü ensiz ve uzun, şerit biçimli süsleme ögesi.

“Bana bir fikir verdin,” dedi Gılgamış. “Söyle bakalım, dünyanın en ürkütücü rakibi kimdir?”

Enkidu bir süre kafa patlattı. “Gılgamış tabii ki!”

Gılgamış gülmeye başladı. “Çok daha tehlikeli birinden bahsediyorum! Huvava’yla* savaşıcağız ve onu öldüreceğiz ve Uruk’a yeni kapılar inşa etmek için eve sedir odunu getireceğiz!”

Enkidu duvardan hemen çekildi. “Bak şimdi, olmadı! Unuttuğın bir şey var. Ben, Huvava’yı gördüm. Bir canavardan bile daha büyüktür! Kavak ağaçları bile onun yanında kısa kalır. O asla uyumaz. Bir tilki altmış fersah uzaklıkta adım attığında Huvava bunu işitir. O savaş için yaşar! Onun yaratılmasının tek bir sebebi vardır; o ormanı korumak! Ayrıca, sihirli güçlere de sahiptir. Senin gücün giderek azalıyor ve onun yanına yaklaşman bile mümkün değil. Eğer Huvava’yı görmüş olsaydın...”

“Onu çoktan öldürmüş olurdum,” diye kesti Gılgamış. “Neden korkuyorsun ki?”

“Ölmekten korkuyorum tabii ki,” diye yanıtladı Enkidu içtenlikle.

*Humbaba (Asur’da yazılışı) olarak da bilinir. Tanrıların buyruğuyla bir sedir ormanına bekçilik eden aslan yüzlü dev.

Gılgamış, kollarını havaya kaldırıp her iki yana açtı. “Ama eğer ölürsek, şerefli bir şekilde ölürüz, değil mi? Adımız öğle gökyüzündeki zafer bulutlarına yazılır. İtibar her şeydir, Enkidu, öyle değil mi? Eğer dünyada bir iz bırakmayacaksak, neden yaşayalım ki? Ya ölürü ya kalırız!”

Enkidu, sevgi ve gururun verdiği heyecanla ürperdi. O da “Ya ölürü ya kalırız!” diye bağırdı ve kralın havadaki yumruğunu kavradı.

“Uruk Halkı!” diye seslendi Gılgamış, devasa sarayının penceresinden. “Sedir Ormanı’na gidiyorum. Şehre yeni kapılar inşa etmek için kerestelik ağaç keseceğim. Ve ormanın koruyucusu canavar Huvava ile mücadele edeceğim. Bu yüzden, benim için dua edin ve her gün güneşe adaklar sunun! Sizlere sedirden daha fazlasını getireceğim, sizlere zafer getireceğim!”

Kalabalık tezahürat yapmaya, şarkılar söylemeye başladı. Şehre yeni kapılar inşa edilecek olmasının sevinci içindeydiler muhtemelen ya da Gılgamış’ın yokluğunda yaşayacakları huzur ve sessizliğin. Kralın yaşlı danışmanları o kadar da mutlu değildi. “Çok gençsin, Gılgamış ve düşüncesizce hareket ediyorsun,” dediler. “Tekrar düşün. Bu çok tehlikeli bir girişim.”

Gılgamış onlara gülerek cevap verdi. “Ne yapmamı istiyorsunuz, efendiler? Sizin gibi yaşlanıncaya kadar evde güvenli bir şekilde oturmamı ve hayatımı boşa geçirmemi mi?”

Danışmanlar, bilgelikle başlarını her iki yana salladılar. Gençlere duymak istemedikleri bir şeyi söylemenin anlamı yoktu. “Sen bilirsin,” dediler iç geçirerek. “Bu zaferi kazanabilecek birileri varsa, o da Gılgamış ve Enkidu’dan başkası olamaz.”

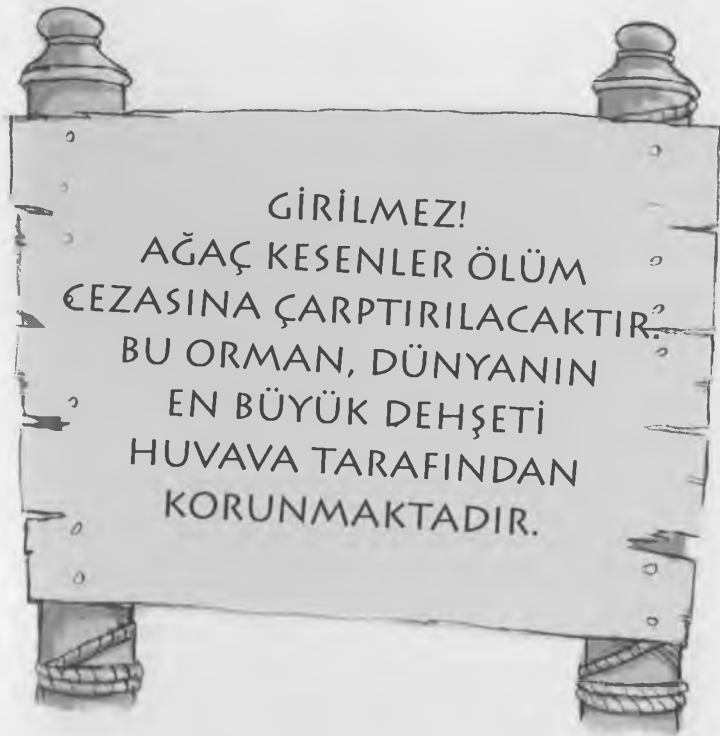
Gılgamış’ın annesi Ninsun, Enkidu’yu yanına çağırttı. “Lütfen oğluma göz kulak ol, Enkidu! Onu sağ salım eve getir. Ben sana güveniyorum!”

Yabani adam saygıyla eğildi. Gılgamış’ı en az kendisi kadar seven başka biriyle karşılaşmıştı.

* * *

Sedir Ormanı diyarına giden yol çok çetindi. İki arkadaş günde elli fersah yürüyerek, normal insanların altı ayda aşacağı yolu üç günde geçtiler. Ama yine de Sedir Ormanı’nın girişine ulaşmadan önce birkaç tane dağı aşmaları gerekti.

Girişteki tabelanın üzerinde şöyle yazıyordu:

Oysa tabelanın ardındaki orman son derece huzurlu görünüyordu. Kuş cıvıltıları her yanı sarmıştı.

Enkidu kapıyı iterek açtı. Ve açar açmaz dizlerinin titrediğini hissetti. Başı dönmeye başladı. Ellerine, binlerce çivi batırılmış gibi hissediyordu. Güçlkle geri adım attı. "Gılgamış! Sakın içeri girme! Sihir çok güçlü!"

Ama Gılgamış çoktan ormana girmişti ve geniş yeşil patikaları boyunca ıslık çalarak ilerliyordu.

Ormanın tam ortasında yeşil bir dağ vardı, tepesi bulutların içinde kaybolmuştu. Etekleri ise uyumak için mükemmel bir yer gibi görünüyordu ve iki arkadaşı hemen yere uzandılar. Ama yine de sırt sırta yattılar, böylece ilk tehlikede birbirlerini uyandırabileceklerdi.

Gece yarısı, Enkidu, ayakta dikilmekte olan Gılgamış tarafından uyandırıldı. Kralın gözleri karanlığın içinde ışıldıyordu. “Bir rüya gördüm,” dedi. “Dağın tepesi eridi ve Dünya ateş, taş ve duman püskürmeye başladı. O kadar çok duman çıktı ki, güneş kapkara oldu! Bunun anlamı nedir?”

Enkidu güldü. “Anlamı çok basit! Volkanlar diyarına geldik, dostum! Bu bölgede volkanlar, yanaklardaki sivilceler gibi patlarlar.”

“Ama Dünya'nın sallandığını da gördüm,” dedi Gılgamış. “Ortaya çıkan toz o kadar kalındı ki, hiçbir şey göremedim. Etrafımdaki her şey yanmaya başladı. Bunun anlamı nedir?”

Enkidu tekrar güldü. “Bunun anlamı çok basit! Depremler diyarına gelmişiz! Dünyanın yüzeyi tıpkı bir yılanın derisi gibi; pulları arada bir aniden kırırdıyor ve tüm Dünya da sallanıyor. Başka ne olabilir ki?”

“Bir boğa gördüm,” dedi Gılgamış. “Sıradan bir boğa değildi. Dev gibi bir boğaydı ve doğruca sana saldırıyordu. Ve benim yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Hiçbir şey! Hiçbir şey!”

Enkidu kafasını kaşdı. “Huvava, boğaya hiç benzemez,” dedi. “Yüzü bir aslanın, pençeleri de bir ejderhaninkine benzer. Neden bir boğa gördün bil... Gılgamış?”

Gılgamış çoktan uykuya dalmış, başı Enkidu'nun omzuna düşmüştü. Güneş doğduğunda hâlâ uyuyordu. Enkidu, arkadaşını dürttü. Onu salladı. Kulaklarından tutup taşlara vurdu ama yine de uyandıramadı. Huvava'nın sihri görev başında olmalıydı. Bütün gün gelip geçti ama Gılgamış uyumaya devam etti.

Enkidu'nun her yanını telaş sardı. “Uyan artık!” diye bağırdı arkadaşının kulağının içine. “Uyan! Huvava'nın seni böyle mi bulmasını istiyorsun?”

Gılgamış'ı tokatladı. Onu bir tepeden aşağı yuvarladı. Bir matara dolusu suyu arkadaşının üzerine boşalttı.

Bu da yetmediğinde, tekrar ırmağa koştu ve matarayı buz gibi suyla doldurup tekrar kralın yüzüne boşalttı.

Ve nihayet, koyu kahverengi gözler açıldı. Gılgamış gerinerek ayağa kalktı ve göğüs siperini giydi. Son derece sakindi. “Hadi gidip tanışalım şu düşmanımızla.”

Enkidu, yayını tiksiniş bir halde kenara attı. “Sen git istiyorsan ama ben eve dönüyorum. Neyle karşı karşıya olduğun konusunda hiçbir fikrin yok! Eve dönüp annene ne kadar cesur, ne kadar kahraman, ne kadar muzaffer ne kadar ölü olduğunu haber vereceğim.”

Gılgamış gayet sakin bir şekilde yayına ip gerdi.

“Cenaze sandalını denize indirme henüz. İkimiz yan yanayken ne yanlış gidebilir?”

“Gerçekten fikrimi istiyor musun?” dedi Enkidu.

Bu sırada Huvava, sedir ağacından yapılmış evinde, başını yana yatırmış bir şekilde, konuşulanları dinliyordu. Gülümsemesi huş ağacının kabuğu gibi kıvrıldı. Uzanıp ilk pelerinini aldı; muhteşem pelerininden altı tane daha asılıydı duvarda ve sihirle örülmüşlerdi. Kapısını açtı, başını dışarı çıkardı ve korkunç bir şekilde bağırdı:

“ORMANIMA KİM GİRDİYSE, ÖLMEYE HAZIR OLSUN!”

Çam ağaçlarındaki tüm kozalaklar yere düştüler. Huvava etrafına bakındı. Gözlerinden saçılan ışınlarla ağaçları tırpanladı. Başını salladı ve kötü sihir, rüzgârda sürüklenen yabansümbüllerinden daha mavi ve daha derin bir şekilde ormanın her yanına yayıldı. Dev canavar kapıdan dışarı adım attı. Yeşil orman, ayaklarının altında çimenlik bir arazi gibi küçücük kalmıştı. O kadar kocamandı ki, Güneş'in ışığını tamamen kapattı.

Canavarın kömür siyahı gölgesinin içinde kalan Gılgamış, başını kaldırıp yukarı baktı. “Olamaz, Enkidu,” dedi. Bir varlığın bu kadar büyük olabileceğini hiç düşünmemişti. “Şamaş, bana göklerden gülümse!”

Güneş Tanrısı Şamaş, göklerden aşağı baktı ve Gılgamış’la arkadaşını gördü. Bir filin karşısına dikilmiş iki küçük karınca gibi görünüyordular.

Şamaş derin bir nefes alarak ılık rüzgârları kendine çekti. Denizlere uzanarak kuzey rüzgârını, hortumları, şimşekleri ve yılanbalıklarının elektriğini yakaladı. Kendi ekseni çevresinde hızla dönmeye başladı. Elementler, dolu ve sulu kar saçan keskin bir kamçıya dönüştü.

Huvava geri koştu ve ikinci pelerinini de aldı. Ormanı korumak için yaratılmıştı ve kendi sahibi Güneş bile onu itaat etmeye çağıramazdı.

Gılgamış baltasını savuruyor, Huvava’nın evinin duvarını kesip biçiyordu. Ama evin üst üste örülmüş yedi duvarı ve yedinci duvarın ardında da Huvava’nın alevlerden ve tahribattan oluşan öfkesi vardı.

Huvava yedi pelerininden üçüncüsünü de giydi.

Parlak Güneş Tanrısı Şamaş sağ olsun, cennetten gönderilen rüzgârlar canavarın evinin çevresini iyice sarmıştı. Huvava'nın güçlerini, ışığı geri yansıtan bir ayna gibi geri yansıtıyorlardı. Huvava dördüncü pelerinini giydi. Evin içindeki sihir o kadar güçlüydü ki, duvarlar dışa doğru eğildiler. Huvava beşinci, altıncı ve nihayet yedinci pelerinini giydi. Sedir ormanı yirmi bin fersah boyunca tir tir titredi.

Evin yedinci duvarını da deviren Gılgamış ve Enkidu, sonunda canavar Huvava'yla yüz yüze geldi. Yedi pelerin, devasa canavarın üstünde bir gökkuşağı gibi dalgalanıyordu. Açık ağzından, parmak uçlarından ve cildinden sihir yansıtıyordu.

Huvava muhteşem bir varlıktı.

Ama aynı zamanda bir mahkûmdu da. Güneş tanrısının zincirleriyle hapsolmuştu. Bükülerek esen rüzgâr kordonları ve yüksek ısıyla kuşatılmıştı. "Bırak gideyim, Gılgamış!" diye bağırdı. "Beni özgür bırakırsan, ağaçları kendim kesip şehrin kapılarını kendim inşa edeceğim!"

Gilgamiş tereddüt etti. Yan gözle Enkidu'ya baktı. "Sakın dinleme onu!" diye uyardı Enkidu. "Bu bir tuzak. Hemen öldür onu!"

Gilgamiş, baltasını omzuna attı. "Ama Enkidu... eğer onu öldürürsem, bu ihtişam kaybolup gidecek! Kimse neyi yendiğimizi göremeyecek!"

"Seni kandırmasına izin verme, Gilgamiş!" dedi Enkidu. Rüzgâr kordonlarının Huvava'yı daha ne kadar zapt edebileceğini bilmiyordu.

Gilgamiş'in Sedir Ormanı'nın koruyucusu Huvava'yı yenebilmesi için üç balta darbesi gerekti. Canavar yere düştüğünde, etrafındaki dönümlerce ağacı da dümdüz bir şekilde ezdi. Tüm o yakıcı ihtişamı bir anda sönuvermiş, bir sebze yığını gibi yığılıvermişti. Ormanın içindeki bir tümsekten ibaretti artık. Ölmüştü.

Cesedin etrafında tura çıkan Gilgamiş kabına sığamıyordu. Hayatta kalmayı başarmıştı! Yaşıyordu! Hem de daha önce hiç yaşamadığı gibi! Ormandaki tüm renkler artık daha parlaktı. Kuşlar daha neşeli cıvıldıyordu. Kokular daha lezzetli hissediliyordu. Gilgamiş'in sevinçten başı döndü. O ve en yakın arkadaşı hâlâ hayattaydı.

Ormanın en uzun sedir ağacını buldular ve yaprakların kulakları sağır eden tıslamasıyla keserek yere devirdiler. Uruk marangozları, onunla yeni kapılar inşa edecekti.

Gılgamış nehirde yıkandı, üzerine yeni giysiler geçirdi ve Güneş Tanrısı Şamaş'a soğuk su sundu. Gümüş kâseyi havaya kaldırdığında öğle sıcaklığı kâsenin içindeki suyu sıcak buhar yudumları halinde içine çekti.

Göklerden aşağı bakan Aşk Tanrıçası İştâr, Gılgamış'ı gördü. Muzaffer genç adamın yüzü mutlulukla parlıyordu. Kral Gılgamış! O sedir ağacını ne kadar arzulamışsa, İştâr da genç kralla evlenmeyi o kadar istiyordu.

Dördüncü Bölüm

Evlen Benimle

“Gılgamış! Gılgamış! Kahramanım!”

Gılgamış arkasına döndü. Tapınağın misk kokulu dumanlarının arasından bir kadın çıktı; her yönüyle baştan çıkarıcıydı. Saçları, başının en tepesinden, ayaklarının tabanına kadar bir şelale gibi çağlayarak dökülüyordu. Aşk Tanrıçası İştâr’dı gelen. “Huvava canavarıyla nasıl savaştığını gördüm,” dedi. “Yüreğim ağzıma geldi...” Yüzünü genç kralın yüzüne yaklaştırdı. Soluğu, hindistancevizi ve gül kokuyordu. “Seni seviyorum, Uruk kralı. Evlen benimle.”

Gılgamış, tanrıçayı içine çekti. Parfümünün kokusuyla başı dönmüştü.

“Sana şöhret ve zafer vereceğim! Fırtına şeytanlarının çektiği altın tekerlekli savaş arabaların olacak. Düşmanlarını bir halı gibi sereceksin yere!”

Gılgamış, işaret parmağını kraliçenin dudaklarına götürdü. “Senin için her türlü fedakârlığı yapmaya hazırım,” dedi. “Bu benim görevim. Her zaman öyle oldu ve öyle olacak da. Ama seninle evlenmek... Kesinlikle olmaz, dünyadaki tüm balı verseler de kabul etmem.”

İştar'ın ağzı bir karış açık kalmıştı.

“Teklifin gururumu okşadı,” diye devam etti Gılgamış. “Ama açık konuşmak gerekirse, dev rmceklerle savaşmayı seninle evlenmeye yeğlerim. Hakkında pek çok öykü duydum. Senin tarafından seilmek, yere çöken bir binanın altında kalmak gibi.” İştar'ın sevmiş olduğu erkekleri parmaklarıyla saydı. “şu senin için flüt alan çobanı hatırlıyor musun? Dünyanın en mutlu adamı olduğunu sanmıştı; ta ki, sen ondan sıkılıp onu bir kurda evirinceye kadar. Sahi, ne yapıyor bu günlerde, aya mı uluyor?”

Ya şu çok beğendiğin at? Ne vermiştin ona? Mahmuzlarınla ve kamınla verdiğin işkenceden sonra bir parça çamurlu su!

Senin için şakıyan kuşa ne demeli? Hani şu, gökkuşağı gibi tüyleri olan. Onu bir top gibi ezdin. şu anda bir dalda oturmuş, ‘Kanadım, zavallı kanadım,’ diye ağlıyor.”

İştar, ağzını açtı ama hiçbir şey söyleyemedi.

“Senin sorunun Şu, hanımefendi,” diye devam etti Gılgamış. “İŞe öperek başlayıp, lanetleyerek bitiriyorsun. Seninle olmaktansa, hayatımın sonuna kadar dar ayakkabı giymeyi tercih ederim!”

İŞtar, pençeli tırnaklarıyla Gılgamış’ın üzerine atıldı ama Gılgamış kahkahalar atarak ondan kaçtı ve beyaz gün ışığına, arkadaşı Enkidu’nun yanına gitti.

İştar, Cennet'e kadar koşup kendisini babasının ayaklarına attı ve acı acı ağlamaya başladı. "Gılgamış'ı öldür," diye haykırdı. "Onu yok et! Beni aşağıladı, şerefimi iki paralık etti!"

Anu*, sakalını sıvazladı. "Nasıl yani, ne dedi sana?"

"Aşklarımı bir bir sıraladı ve onlara ne yaptığımı anlattı!"

"Eee, yalan mı yani?"

"Ve bana benim bir..."

Anu merakla öne eğildi. "Evet? Sana senin bir ne?"

"Çöken bir bina olduğumu, ayağı sıkan bir ayakkabı... Ne gülüyorsun? Her neyse ne fark eder ne dediği? Onu yok etmen lazım! Kutsal Boğa'yı üzerine salmanı istiyorum!"

Anu şoke olmuştu. "Ne istediğinin farkında mısın, kızım," dedi. "Eğer Kutsal Boğa'yı kaybedersem, Uruk'un kendine gelmesi tam yedi yıl sürer. Her yeri açlık ve kuraklık kaplar! Her şey mahvolur! Masum insanlar ölür!"

İştar umursamazca elini salladı. "Evet, evet, ama Gılgamış yaptığını ödemeli. Eee?" Tanrıçanın gözyaşları sıcak birer kuşun damlası gibi düştü Cennet'in topraklarına.

* Gök Tanrısı.

Anu üzüntü içindeki kızına baktı. Öfke onu çirkin gösteriyordu; öfke her insanı çirkinleştirirdi. Kin kusmaktan dişleri belirginleşmiş, gözleri kan çanağı olmuştu. İstedliğini elde edinceye kadar huzur bulamayacağı kesindi.

“Kutsal Boğa olmaz, kızım,” dedi. “Daha hafif bir ceza seç.”

“Eğer istediğimi vermezsen!” diye tısladı İştar, babasını bile ürküten bir ses tonuyla. “Ölüler Diyarı’nın kapılarını kırıp tüm ruhları serbest bırakacağım ve...”

“İştar!”

“Yeryüzüne çıkıp yemek için bulmak için her yana saldıracaklar.”

Anu, tiksinişmiş bir halde irkildi. “Yeter artık!”

“Ölüler Diyarı’nın ruhları, yaşayan her yeri kaplayacaklar!”

“İştar!”

“Eee, kes artık!”

“Kutsal Boğa’yı özgür kılacağım, kızım;
ama bir adamın sadece gerçeği konuştuğu için
cezalandırılacak olması beni çok üzüyor.”

* * *

Uruk şehrinde, kumtaşı evlerden kızıl tozlar saçılırken köpekler havlamaya başladı. Yavru horoz, gecenin ortasında bir araya gelirken, palmiye ağaçlarından kocaman siyah hurmalar düştü. Kutsal Boğa yola çıkmıştı.

Uruk’taki herkes ayaktaydı. Sağa sola koşuşturuyorlar, bağıryorlar, ovaya doğru işaret ediyorlardı. Şafak vaktiyle birlikte Tanrıça İştar geliyordu. Arkasında da Kutsal Boğası vardı. Dünya tarihinde kimsenin görmediğı kadar kocaman bir boğaydı. Felaketin post, toynak ve boynuz giymiş haliydi.

Gılgamış ve Enkidu, iki ziyaretçiyi şehrin duvarlarından izledi. Boğa, bir grup filden bile daha büyüktü. Boynuzları lapis lazuliyle kaplanmıştı ve bir geminin uç ve kış kısmı kadar büyüktüler. İştar, boğayı nehrin uzak kıyısına doğru yönlendirdi.

“Kadınlar reddedilmeyi hiç kaldıramıyor, değil mi?” dedi Enkidu yumuşak bir ses tonuyla. Arkadaşının avuç içlerindeki teri koklayabiliyordu; korkunun kokusuydu aslında kokladığı.

Ve canavar, ayaklarını yere vurduğunda, hiçbir düşünceye yer kalmadı. Sanki yer ortasından çatladı. Binlerce dönüm arazi aniden çökerek dipsiz bir kuyuya dönüştü ve yüzlerce genç adamı içine çekti.

Ve boğa, başı önde, sırtı yukarıda olacak şekilde ayaklarını tekrar yere vurdu. Ve şehirdeki tahıl ambarları birer yumurta gibi kırılarak içindekileri dışarı saçtılar. Duvarlara oyulmuş frizler, çatlayarak parçalara ayrıldılar. Kuleler titreşerek un ufak oldular. Yerde kenarı sivri kayalardan oluşan kocaman bir çukur açıldı ve Uruk’un iki yüz savaçısını yuttu. Fırat Nehri, dehşetin çılgınlıkları içinde karanlığın içine akmaya başladı.

Boğanın üçüncü darbesinde, Uruk’un duvarları, ince bir su dalgası gibi titredi. Enkidu, sarsıntının etkisiyle dengesini kaybedip başını korkuluk duvarına çarptı. Yaşadığı acıyla felç olmuş gibiydi, tüm beyni sızlıyor, belkemiği eklem yerlerinden kopmuş gibi hissediyordu. Ama hemen kendine geldi. “Çabuk! Şehrin kapılarına hücum etmeden!”

Enkidu, yüksek duvardan sıçrayarak, boğanın boynuzlarının tam ortasına düştü. Onları bir savaş arabasının dizginleri gibi tuttu. Ama boğanın burun deliklerinden fıřkırان köpük suratında patladığında, önünü göremez oldu.

Gılgamış da kılıcını çekerek boğanın üzerine atıldı.

“Eee, arkadaşım? Adımızı zafer bulutlarına yazacağız dememiş miydik?” dedi Enkidu.

“Boynuzların arkasına sapla kılıcını!”

Güçlü bacaklarıyla çevresinde dönerek çiftte atmakta olan devasa boğa, Enkidu’yu tüylü kalın kuyruğuyla kamçıldı. Vahşi adam, boğanın üzerinden fırlayarak sırtüstü yere düştü. Ama Gılgamış, onun yerine sıçrayarak, Kutsal Boğa’nın boynuzlarına yapıştı ve onları kendine doğru burkarak devasa hayvanı sakinleştirdi.

Enkidu, boğayı kuyruğundan yakalayıp, yerde sürünerek geri geri çekmeye başladı. Her yanı, demir toynakların altından saçılan çamurla kaplanmıştı ama o çekmeye devam etti.

Topuklarıyla toprağı kazıyarak çektikçe çekti ve hayvanın dikkatini şehrin dayanıksız duvarlarından ve ensesindeki Gılgamış'tan uzak tutmayı başardı.

Aniden bir ışıltı, bir vınlama ve bir çarpma yaşandı. Gılgamış'ın keskin kılıcı boğanın ensesine, boynuzlarının hemen arkasına saplanmıştı.

Dev hayvan uzun bir süre hareketsiz kaldı. Burun deliklerinden akan köpük, bacaklarının önünde bir havuz oluşturmuştu. Sonra yana doğru sendeledi, Uruk'un duvarlarına çarptı ve diğer tarafa yalpaladı. Nehre kadar ilerlemeyi başarıp, felaketten arta kalan suların içine düştü. Ve tüm suyu kırmızıya boyadı.

Enkidu yere oturup ellerini başına götürdü. Keskin çatlaklarla kaplanmış olan duvarın en tepesinde İştar duruyordu. Kızıl toz, yüzünü öfkenin kırmızısıyla boyamıştı. Kısık gözlerinden yaşlar akmaya, yüzündeki tozun üzerinde küçük dereler oluşturmaya başladı. Aşk Tanrıçası, saf nefretten oluşan bir feryat yükseltti. "Sevgili Kutsal Boğayı katlettiniz. Ağla Uruk, ağla! Boğaya yapılanlar için ağla!"

Uruk kadınlarının bu uyarıya ihtiyacı yoktu. Ağladılar. Ama yerde yatan ceset için değildi ağlamaları. Yerin dibine çekilen üç yüz adam için; suları boşalmış Fırat Nehri için; mahvolmuş Uruk şehri için ağladılar.

Kadınların yakarışlarına kulak asmayan Gilgamiş, dev boğanın tepesine çıktı. “Lapis lazuliyle kaplı şu boynuzları görüyor musunuz?” dedi. “Onları yağla doldurup, yağı tanrılara sunacağım! Boynuzları ise sarayıma asıp, Kutsal Boğa’yı nasıl katlettiğimi anımsayacağım!”

Uruk’un sağ kalan adamları neşe içinde tezahürat ettiler ve Gilgamiş ile Enkidu’yu omuzlarına alıp harabeye dönmüş şehrin içine taşdılar.

“Kutsal Boğa’yı kim yendi?” diye bağırdı küçük çocuklar.

“Gilgamiş! Gilgamiş!” diye yanıtladı küçük kızlar.

Sadece anneler ve yaşlı kadınlar sessizdi. Şallarını başlarına sıkıca sarmış bir halde olanları izliyorlardı kapı önlerinden.

Aşk Tanrıçası İştar, saçlarından bir tutamını ısırarak, fısıltılı bir sesle Gilgamiş ve Enkidu’yu lanetledi. İki arkadaşın birlikteliklerine ve mutluluklarına zarar verecek bir lanetti bu.

Enkidu'nun başı hâlâ sızlıyordu ve kutlamalar boyunca kendini bir parça hasta hissetti. O gece, zonklayan başına rağmen derin bir uyku çekti. Rüya da gördü.

Tanrılar kendi aralarında sohbet ediyordu. Şamaş konuşuyordu: "Huvava'yı öldüren kişi Gılgamış'tı."
"Ama en uzun ağacı kesen kişi Enkidu'ydu."

Enkidu konuşmak ve kendi görüşünü aktarmak istedi. Ama tüm rüyalarda olduğu gibi, elleri havaya kalkmak istemedi. Bağırışlar sadece birer inilti olarak yükseldi.

"Benim yardımımı ve iznimi istediler," diye devam etti Şamaş. "Sonrasında bana adakta bulundular."

Tanrıların tanrısı Enlil araya girdi. “Ama Kutsal Boğa öldürüldü ve kanunlara göre birinin bunu kesinlikle ödemesi gerek. Sadece, kim olduğuna karar veremiyorum. Gilgamiş mı, yoksa Enkidu mu? Gilgamiş mı, yoksa Enkidu mu? Gilgamiş mı, yoksa Enkidu mu? Gilgamiş mı, yoksa...”

Enkidu, arkadaşının adını sayıklayarak uyandı. “Gilgamiş mı, yoksa...” Hemen gidip onu uyarmalıydı. Rüyalar dünden sürüklenen yapraklar değildi. Rüyalar birer kehanetti. Rüyalar birer mesajdı. Bacağını yataktan indirip ayağa kalkmaya çalıştı.

Ama kafasındaki zonklama, Kutsal Boğa'nın neden olduğu zelzeleden daha şiddetliydi. Elleriyle gözlerini kapadı ama ışık yine de beynini alazlamaya devam etti. Tüm bedeni karıncalanıyor, her yanından terler akıyordu. Boğazı ağrıyor, yutkunamıyordu.

“Gilgamiş!” diye bağırmaaya çalıştı ama ağzından kendi adı duyuldu. “Enkidu! Enkidu! Enkidu ölmeli!”

Beşinci Bölüm

Ölüm

Gılgamış, arkadaşının yüzünü bir bez yardımıyla ıslatıp, dudaklarına bir bardak su götürdü. “Hemen iyileş, Enkidu, hemen iyileş.”

Enkidu, başını diğer yana çevirdi. Başındaki zonklama, bir balta darbesinden daha şiddetliydi. “Tanrılar ölmemi istiyorlar,” dedi.

Gılgamış homurdandı. “Hastayken herkes kötü rüyalar görür,” dedi. “Hadi, dostum! Bizim gibi kahramanlar hiçbir şeyden korkmaz!”

İki gün sonra, Enkidu'nun durumu daha kötüleşti; olduğu yerde doğrulamıyor, yemek yiyemiyordu. Her ne kadar inanmak istemese de Gılgamış da paniğe kapıldı. “Hemen iyileş, Enkidu, hemen iyileş,” dedi sürekli ama Enkidu'nun sızlanmalarına bir çare olamadı. “Tapınağa gidip senin için tanrılara yalvaracağım,” dedi sonunda. “Tanrılar beni dinleyecektir. Şamaş daha önce dinlemişti. Senin altından bir heykelini yaptırıp onu tanrılara sunacağım. Tabii ya! Neden bunu yapmıyorum? Sen burada bekle ve hiç endişe etme. Her şey yoluna girecek.”

Gılgamış, Enkidu'nun yanından ayrılarak tapınağa doğru koştu ve etrafa emirler yağdırarak altın zanaatkarlarını yanına çağırdı.

Enkidu, yatağında tek başına kalmıştı. Biraz daha yükselen güneşin ışığı, yüzüne bir yumruk gibi çarptı.

“Şamaş!” diye bağırdı Enkidu. “Duy lanetlerimi! Beni vahşi tabiatın buraya getiren şehre lanet olsun! Uruk’a geldiğim güne lanet olsun! Beni bu...” soluk soluğa kalmıştı, konuşmakta güçlük çekiyordu. Kafatası, beynindeki tüm kanı çeker gibiydi.

Perdeler dışarıdan esmeye başlayan hafif bir rüzgârla dalgalanmaya, güneş ışığını odanın her yanında dans ettirmeye başladı. Rüzgârın hışırtısı bir insan sesi gibi duyuldu ama o kadar yumuşaktı ki, Enkidu, onu güçlkle işitebildi.

“Enkidu, Ey, Enkidu,” dedi ses. “Neden geçmişe lanet okuyorsun ki? Huvava’nın peşine hiç düşmemiş ya da Kutsal Boğa’yla hiç savaşarak adını tarihe yazdırmamış mı olmayı diliyorsun? Lanet okuduğun şehir şu anda senin için dua ediyor. Gilgamiş, tapınakta senin için diz çöküp gözyaşları döküyor. Anlamıyor musun? Şimdi Gilgamiş vahşi adam olacak. Aya uluyan bir kurt gibi yas tutacak ve huzur bulmak için tüm dünyayı dolaşacak. Böylesine bir arkadaşına sahip olmadan yaşamamış olmayı mı diliyorsun?”

Enkidu, güneş ışığıyla dolu boşluğa doğru yumruğunu sıktı. “Hepsini geri alıyorum!” dedi. “Şahidim ol, Şamaş, hepsini geri alıyorum.

Gilgamiş'la hiç tanışmamış olmak mı? Bu hiç yaşamamış olmak demek. Varlığımızı sadece birlikteyken hissettik. Her şey sadece birlikteyken anlamlı oldu. Sadece...”

Yumruğunu yere indirdi. Ateşi o kadar yükselmişti ki, oda bir ekmek fırınının duvarları gibi titremeye başlamıştı. Gözyaşları kaynar derecede sıcaktı. Ama zihninde bir parça rahatlamıştı.

Gilgamiş, tapınaktan hızla geri döndü. Enkidu'nun iyileşeceğinden çok ümitliydi.

Ama sadece bir bakış, ümitlerinin yerli olmadığını gösterdi.

Arkadaşının gözleri kapalıydı. Gilgamiş, Enkidu'yu saçlarından kavrayıp onu dürttü. “Uyan! İyileşeceğini sanıyordum.”

Arkadaşını kollarına aldı. Gözyaşları kırışık yastığı sıırıslıklam etti.

Tam yedi gün boyunca, denizin ortasında boğulmak üzere olan bir arkadaşını suyun üzerinde tutmaya çalışan bir adam gibi mücadele verdi. Suyun derinliklerinde ölüm pusuya yatmıştı. Önce Enkidu'yu, ardından da Gilgamiş'ı yutacaktı. Yaşam, üzerinde yüzdükleri bir sudan ibaretti; köpek balıkları geldiğinde sona erecekti.

“Bu şekilde ölmek çok utanç verici,” dedi Enkidu. “İhtar beni sadece öldürmekle kalmadı, beni yerin dibine de soktu... Hiçbir şey göremiyorum! Hiçbir şey duyamıyorum! Neden her şey bu kadar sessiz?”

Gılgamış, kolunu arkadaşının başının altından nazikçe çekip sertçe ayağa kalktı. Geniş pervazlı pencereye gidip dışarı adım attı. Sesi, sabahı karşılayan şehrin sessizliğinde son derece güçlü duyuldu. “Sessiz mi dedin? Kesinlikle sessiz değil, arkadaşım! Uruk halkının senin için ağlamakta olduğunu duymuyor musun? İyi dinle! Arkadaşlarını duymuyor musun? Ne kadar çok arkadaşının olduğunun farkında değil misin?” Sesini daha da yükseltti. “Siz! Vahşi tabiattaki hayvanlar! Enkidu’yu vahşi günlerinden tanırıyorsunuz ve siz de onun için ağlıyorsunuz, değil mi?”

Sedir Ormanı’ndaki ağaçlar, size sesleniyorum! Siz de onun için ağlıyorsunuz, değil mi? Gittiğimiz her yer, üzerine bastığımız her ot, suyunu içtiğimiz her nehir, tırmandığımız her dağ ve içinden geçtiğimiz her vadi senin için ağlıyor!

Herkes yas içinde, Enkidu, dinle! Duymuyor musun? *Neden* duyamıyorsun?”

Ağlayıp sızlayarak, yatağındaki arkadaşının yanına gitti. Ama gözlerinin kapanmış olduğunu gördü. Elini vahşi adamın kalbine götürdü. Ve tahmin ettiği gibi artık atmıyordu. “Ve ben, Enkidu!” diye haykırdı. “Ben de ağlıyorum. Kalk artık! Kalk da dünyanın seni ne kadar sevdiğini gör. Yaşamını uykuda harcama! Hemen kalk. Karanlığın içinde kaybolup gitme.”

Gılgamış, arkadaşının üzerine ipek bir örtü örttü; onu son derece dikkatlice yerleştirdi.

Sonra, içinde birikmiş olan öfkeyi dışa vurdu. Güzel ve değerli olan her şeyi kırmaya, perdeleri yırtmaya, süsleri pencereden dışarıya atmaya, üstünü başını yırtmaya başladı.

Öfkesi dindiğinde, nefes nefese kalmış bir halde tekrar arkadaşının yanına oturdu ve bir elini ipek örtünün üzerine koydu. “Kalk artık!” dedi. “Uyan!”

Tüm ev halkı kapının dışında birikmişti. Endişeliydiler. Kendi aralarında fısıldaşp, Gılgamış’a seslendiler. Cesedi dışarı taşıyıp gömmeyi teklif ettiler.

Gılgamış, onlara kulak asmadı. Gözlerini, üzeri örtülü arkadaşının yüzüne kenetledi ve ipek örtünün hareket etmesini diledi. Tüm günü cesedin yanında bekleyerek geçirdi. Ve diğer günü de. “Kalk artık, uyan!”

Tam yedi gün ve yedi gece boyunca ağlamaya devam etti. Gözyaşları, yerde dağınık lekeler oluşturmuştu. Ve sekizinci günün sonunda ağlamayı kesti. Gerçek, kafasına dank etmişti. Hiçbir gözyaşı, Enkidu'yu geri getirmeyecekti. Ölümü sonsuza dek sürecekti.

Ayağa kalkıp dışarı çıktı. Enkidu'nun küçük altın heykeli –tanrılara sunacağı adak– Şamaş'ın Tapınağı'nın dışındaki bir masanın üzerinde duruyordu. İki adet kâse alıp birini bal, diğerini de tereyağıyla doldurdu; onları tanrılara sunacaktı.

Ama balın içine arılar düşerek boğulurken, soluk altın renkli tereyağı da eriyerek zeytinyağı kıvamına dönüştü. Gılgamış, arkadaşını kendisinden aldıkları için tanrılara lanet okuyamazdı. Sonuçta, onların hiçbir suçu yoktu. Bu dayanılmaz bir durumdu ve dayanmak zorundaydı. Onun da ölmesini istemedikleri sürece.

Altıncı Bölüm

Hiçbir Şeyden Korkmayan

Gılgamış'ın ölmeye niyeti yoktu, hem de asla! Kararını vermişti. Ölümü yakından izlemiş, ölümün kendisi için olmadığını anlamıştı. Ölüm cesareti anlamsız, şöhreti değersiz kılıyordu. Hayır, ölüm asla olmazdı! Enkidu'nun cenaze törenini gerçekleştirdikten sonra, artık kendisi için hiçbir anlam taşımayan Uruk'u terk edecek ve yaşamın sırrını aramaya gidecekti.

“Ne sırrıymış bu? Nedir öğrenmek istediğin?” diye sordu annesi, oğlunun gözlerindeki deliliğin endişesi içinde.

“Ölümsüzlüğün sırrını tabii ki,” diye yanıtladı Gılgamış. “Sonsuza kadar yaşamak için ne yapmam ve nereye gitmem gerektiğini öğrenmek istiyorum.”

“Ama Gılgamış, oğlum! Kimse sonsuza kadar yaşamaz. Ölüm eninde sonunda gelir bulur bizi, önemli olan nasıl...”

“Bu kesinlikle doğru değil!”

Ninsun'un endişesi iyice arttı. Oğlunun sözleri çok sertti. Annesini bileğinden kavrayıp onu sarayın bahçelerinden geçirerek büyük duvarları süsleyen bir frizi gösterdi.

Çocukken altında oturur, onu saatlerce seyrederdi. En sevdiği öyküyü dile getiriyordu; Babil Tufanı'nın ve dünyayı yok olmaktan kurtaran adamın öyküsünü. Sel suları üzerinde bir gemi vardı ve geminin ucunda da ellerini havaya kaldırmış bir adam.

“İşte o ölmedi!” dedi Gılgamış, parmağıyla küçük heykelciğe işaret ederek. Uzaktaki Utnapiştim, tanrılar tarafından ölümsüz kılınmıştı. Eğer onu ölümsüz kılabilirlerse, beni de ölümsüz kılabilirler. Yapmam gereken tek şey, gidip Utnapiştim'i bulmak ve sırrını ondan öğrenmek!”

Ninsun, korkuyla titredi; oğlu, arkadaşının ölümüyle kendini tamamen kaybetmişti. Yemek yemiyor, yıkanmıyor, uyumuyordu. Yakışıklı yüzü on yıl yaşlanmıştı bile. Ninsun, oğlunun yanağına dokundu ama o hemen kenara çekilip bir at gibi fırlayarak oradan uzaklaştı. “Gılgamış, oğlum!” diye feryat etti anne. “Nereye gidiyorsun, *geri dön!*”

Uruk kralı şehirden koşarak çıkıp vahşi diyarlara yöneldi. Çok geçmeden, kıvrıkcık parlak saçları keçe gibi oldu. Kraliyet giysiler birer paçavraya dönüştü. Ceylanlar ve domuzlarla birlikte aynı sulardan içti.

Canavarlara, çalılara ve ağaçlara sordu. “Uzaktaki Utnapiştım’i nerede bulabilirim.” Ama kimse yanıt vermedi.

Ağaçlar birbirlerine yaslanıp fısıltı halinde söyleştiler. Gilgamiş onları hor gördü; çünkü ağaçlar, hiçbir mücadele vermeden yaşar ve ölürlerd. Ama onlara özendi de çünkü her baharda yeniden hayat bulurlardı. Ama Enkidu değil. O asla geri dönmeyecekti.

Gilgamiş hiç yemek yemeden ilerledi. Kayalık tabiata ulaştığında ise zaten hiç yemek yoktu. Su da içmiyordu. Bedenindeki yağ, tereyağı gibi hızla eridiğinde, uzuvları ince, eklem yerleri ve aşık kemikleri de kocaman göründü. Gündüz vakitleri, güneş ışığının altında pişercesine yürüdü. Saçlarının her yanından ter damladı.

Geceleri hava o kadar soğudu ki, bir yaradan akan kan, daha yere varmadan dondu. Ama Gilgamiş hiç durmadan, ölüm de arkasından geliyormuş gibi yoluna devam etti. Sonunda Mâşu Dağları’na ulaştı. O kadar yüksektiler ki, gökyüzün deliyorlardı. O kadar sivri uçlulardı ki, yeryüzünden uzanıp gökleri dikiyorlardı.

“Ey Ay Tanrısı Sin!” diye dua etmeye başladı Gılgamış. “Uyku saatlerimde beni koru ve bu geceyi güvenli bir şekilde geçirmemi sağla.”

Hava tamamen karardığında Gılgamış, dağların eteklerinde bir ağaç buldu ve üzerine tırmanıp uyumaya başladı.

Uyandığında gözleri tozdan yapış yapış olmuştu. Diğer tarafına döndü ama neredeyse aşağı düşüyordu. Hemen aşağısında, yaklaşık kırk tane aslan –erkek, dişi ve yavru olmak üzere– birbirleriyle oynuyor, hoplayıp zıplayarak yerlerde yuvarlanıyorlardı. Altın sarısı bedenleri, nehrin suyu kadar kıvraktı. Sağlık, enerji ve yaşam doluydular.

Gılgamış, onlardan bu kadar yaşam dolu oldukları için nefret etti.

Ağaçtan aşığı atladı ve aslanlardan ikisini kuyruklarından yakalayıp birbirlerine çarptı. Üstlerine atılıp, ayaklarının altında ezmeye, onlarla güreşmeye ve boğazlarını sıkmaya başladı. Çok geçmeden, kendine aslan etinden bir ziyafet çekti. Şehir kıyafetlerini de aslanlardan birinin postuyla değıştirdi; hayvanın patilerini boğaz hizasında düğümlemişti. Yola devam ederken, yaşamsız büyük patilerin tenine dokunuşunu hissetti. Yaşam dolu aslanların ölmüş olması onu teskin etmişti.

Bayırların ötesinde, Mâşu Dağları bir cam gibi şeffaf ve pürüzsüz yükseliyordu. Bir tarafında Beşeriyet'in Diyarı, diğer tarafında ise Tanrıların Bahçesi yatıyordu. Ortasında kocaman bir kapı vardı. Gılgamış'ın anlayabildiğı kadarıyla, dağın diğer tarafına giden bir geçide açılıyor olmalıydı. Güneş'in kendisi de battığı her akşam bu geçidi kullanarak dağın diğer tarafına geçiyordu.

Ama Gılgamış kapının her iki yanında nöbet tutan erkek ve dişi akreplerihesaba katmamıştı.

Akreplerin kesik hızlı adımlarla hareket eden bacakları, çatırtılı sesler çıkaran kıskaçları, siyah kabukla kaplı başları ve fırtına bulutları kadar kara püskülleri vardı.

Her birinin kafasının üzerinde ise zehirli kıvrık kuyrukları sallanıyordu. Hiçbir ok, ateş ya da fırtına onlara zarar veremezdi. Hatta her akşam geçitten geçen güneşin ısısı bile.

Zehirli sokuşlarını çok nadir kullanırlardı. Sadece görünüşleriyle bile bir insanın kanını dondurabilir, onu şoktan öldürebilirlerdi.

Gılgamış'ın hızlı adımlarla yaklaşmakta olduğunu gördüklerinde şaşkına döndüler.

“Ölümsüzlerden biri olmalı,” dedi erkek akrep.

“Ama en azından bir bölümü insan olmalı,” diye karşılık verdi dişi akrep. “Et ve kan kokusunu almıyor musun?” Gılgamış'a döndü. “*Dur bakalım orada! Kim buraya yaklaşmaya cüret eder?*”

“Adım, Uruk kralı Gılgamış ve Tanrıların Bahçesi'nde yaşayan uzaktaki Utnapiştim'i arıyorum,” diye karşılık verdi Gılgamış. “Açın kapıyı! Uzaktaki Utnapiştim'e sormak istediğim şeyler var. Yanıtını sadece ondan alabileceğim şeyler.”

Akrep muhafızlar titrediler; birbirlerini itip kakan milyonlarca akrep gibi ses çıkardılar.

“Bunu yapmak için, dağın arasından, on iki fersahlık ışıksız bir tünelden seyahat etmen gerek! Böylesi imkânsız bir yolculuk senin için neden bu kadar önemli? Korkmuyor musun, Gılgamış? Korku nedir bilmez misin? Cesaretine hayranız. Gerçekten! Ama hayatını seviyorsan şimdi hemen geri dön!”

Gılgamış'ın yüzündeki ifade, akrep muhafızları bile ürküttü. Ruhu, gözlerinin içinden konuşmuştu adeta; azap içinde yaşayan bir ruhtu bu.

“Benim bir arkadaşım vardı,” dedi akreplere.

“Bir insanın sahip olabileceği en iyi arkadaştı. Adı Enkidu'ydu. Her şeyi birlikte yapardık. Ama o öldü. O öldü diyorum size, duyuyor musunuz? Tanrılara bir adakta bulunursam, onu kurtarabileceğimi sandım. Eğer onu kollarımda tutarsam, tanrıların onu alıp götüremeyeceğini düşündüm. Eğer yeterince ağlarsam, gözyaşlarımın onu geri getireceğine inandım.

Ama hepsi yalanmış! Enkidu öldü ve bir daha da asla geri gelmeyecek. *Korkmuyor musun?* diye sordunuz. Söyleyeyim. Yoluma hangi canavarların çıkacağını umursayamayacak kadar korkuyorum Ölüm'den. Korkunun içine daha fazla batabilmem mümkün değil. Ama *korkularına yenik düşen* bir kral ya da bir kahramandan ne fayda gelir?”

Akrepler, silahlarını kenara çekip alevlerle kavrulmakta olan kapıyı yukarı kaldırdılar. Bugüne kadar onu sadece Güneş için açmışlardı.

“Akşam karanlığı çökmeden geç, Uruk kralı,” dedi erkek akrep. Eğer karanlığın içinde delirmezsən, diğer tarafa geçip Tanrıların Bahçesi’ne ulaşabilirsin. Umarım tanrılar sana soruların için bir yanıt ya da kolay bir ölüm verir.”

Gılgamış karanlık tünele girdi. Bir süre yürüdüktan sonra arkasına baktığında, onu seyretmekte olan akreplerin silüetlerini hâlâ görebiliyordu. Ama bir süre sonra, giriş gözden kaybolup karanlığın içinde kayboldu.

Karanlık.

Yıldızların aydınlattığı bir gecenin karanlığı değildi bu.

Mumların ya da bir şöminede yanan korların aydınlattığı bir salonun karanlığı da değildi.

Ya da rüyaların aydınlattığı bir uykunun karanlığı da!

Hayır, bu zifiri karanlıktı. İçerisi, tünelin her iki yanındaki taştan duvarlar kadar karanlıktı. Tünelin hangi yöne kıvrıldığı ya da yerde hamamböcekleri olup olmadığını anlamanın hiçbir yolu yoktu.

Ama Gılgamış hiç durmadan, parmaklarıyla duvarlara dokunarak ilerdi. Aydınlik bir günün ardından karanlıkta çaresizce görmeye çalışan gözbebekleri kurumuş, karanlıkla kör olmuşlardı. Gılgamış yolunu her adımda etrafına dokunarak bulmak zorundaydı.

Bir fersah sonra önüne baktı: karanlık. Arkasına baktı: karanlık. Gözkapaklarının içine ve dışına baktı: karanlık. Beyninin içi: karanlık.

İki fersah sonra, havada hiçbir hareketlenme yoktu. Önü karanlık, arkası karanlık, her yanı karanlıktı.

Dört fersah, ardından beş fersah sonra, karanlık, cildinin içine sızmaya başladı. Sadece karanlık tadabiliyor, karanlık koklayabiliyor ve karanlık duyabiliyordu. Dağ onu sindirmeye başlamıştı.

Altı fersah, ardından yedi fersah sonra, hâlâ bir çıkış ümidi görünmüyordu. Gılgamış, canlı olarak gömülmenin ne olduğunu çok iyi anlamıştı. Ölmekten beter bir şeydi bu.

Altı fersah, ardından yedi fersah sonra, keşke kör doğmuş olsaydım diye, düşündü, gözlerini kullanamamanın acısı içinde. Yaşadığı acıyla henüz delirmemişse de bu karanlığın onu deliye çevireceği kesindi.

On fersah sonra, yüzüne hafif bir meltem -kara bir nem- esti. On bir fersah sonra, zihninin ona oyun oynuyor olması gerektiğini düşündü. Uzaklarda, bir iğnenin ucu kadar küçük, bir karıncanın yumurtası kadar ufak bir ışık dans ediyordu.

Etrafı yoklayarak biraz daha ilerlediğinde, iğne

deliği bir daireye dönüştü. Ve dairenin içinden birkaç adet zayıf ışık huzmesi yayıldı.

Gözlerini kırıştıırarak ve tökezleyerek ilerleyen Gılgamış sonunda tünelden çıkıp bir bahçeye ulaştı.

Ama bu sıradışı bir bahçeydi. Ağaçlar altındandı ve dalları meyve ya da çiçek yerine mücevher ve değerli taşlarla sarkıyordu. Yakuttan çileklerle örtölmüş kara amber çekirdekleri, lapis lazuli yaprakları, beyaz inci otu kadar büyük inciler ve oniks ağaçlarının mercan dalları, çiçeklerin gümüş taç yaprakları arasında ışıldıyor, çınlıyordu. Dallardan düşen nem damlaları bile elmastandı.

Karanlıktan henüz kurtulmuş olan Gılgamış, bu abartılı ihtişamın karşısında küçük dilini yuttu. Gülmek istedi ama yüzündeki bütün kaslar yorgunluktan kasılmıştı.

Buraya kadar geldim, diye düşündü. Eğer bu kadarını başarabildiysem, daha fazlasını da başarabilirim. Enkidu'nun haykırdığı sözleri hatırladı: Ya ölürüz ya kalırız!

Daha doğru ifade edilemezdi.

Ya ölecek ya da kalacaktı.

Yedinci Bölüm

Vazgeçmek

Gilgamiş, bahçenin ötesinde daha harika bir şey gördü; pırıl pırıl parlayan bir deniz. Deniz mi? Daha önce duymuştu ama hayatında ilk kez deniz görüyordu. Uçsuz bucaksızlığı karşısında kendisini çok küçük hissetti.

Denizin hemen kenarında bir kulübe vardı ve çatısının her yanından üzüm dalları sarkıyordu. Ön tarafında ise bir meyve sıkacağı duruyordu ve burada her kim yaşıyorsa, yoldan geçenlere üzüm suyu satıyor olmalıydı. Yoldan geçenler mi? Ne yoldan geçenleri? Bir varil kadar kocaman bir kadın, bir fiçı üzüm suyunun kirli köpük tabakasını almakla meşguldü. Kocaman çıplak ayakları haricinde, tüm bedeni bir çarşafı kaplıydı.

Gilgamiş, sadece gözleri görünen Siduri adındaki kadını tanıyamadı ama Siduri onu görmüştü. Gilgamiş biraz daha yaklaştığında, elindeki eleği bir kenara atıp, eteklerini çekerek eve doğru kaçmaya başladı. Gilgamiş da peşinden koştu ama Siduri ondan önce eve girerek kapıyı kapamaya hazırlandı. Ama Gilgamiş bir ayağını araya koyarak kapının kapanmasına engel oldu.

Ne var ki, Siduri tüm ağırlığını kapıya verdiğinde, ciyak ciyak bağırarak geri çekmek zorunda kaldı. Siduri tüm cüssesiyle kapıyı hemen kapadı. “*Defol buradan!*” diye bağırdı. “*Her kimsen!*”

Gılgamış, ağzını kapıya yapıştırdı ve avazı çıktığı kadar bağırarak konuştu. “Beni içeri al, yoksa duvarlarını yıkar, üzümlerini denize atarım! Ben Uruk kralı Gılgamış’ım. Huvava’yı ve Kutsal Boğa’yı katleden adam!”

“Hayır, değilsin!”

“Evet, öyleyim!”

“Hayır!”

“Öyle!”

“Hayır!”

“Öyle!”

“Ben Gılgamış’ın namını duydum,” dedi Siduri, kapının ardından nefes nefese konuşarak. “O genç ve yakışıklı bir kraldır. Uruk’un tüm kadınları, onun için yanıp tutuşur. Kocaman kahverengi gözlerine ve kıvrıcık saçlarına sevdalıdırlar. Ve sen gelmiş bana Gılgamış mı olduğunu söylüyorsun? Sen... Sen... Sen yaşlısın... Bir *mum fitili* kadar cılızsın.”

Şaşkına dönen Gilgamiş kapıdan geri çekildi. Siduri kendini dışarı atıp Gilgamiş'ı suçlamaya başladı. "Şu haline bak!" dedi. "Yüz dört yaşında görünüyorsun. Dünyanın yarısını dolaşır tüm dertlerini yaşamış gibisin. Şapka takmadan rüzgârlı havalarda uyumuşa benziyorsun! Bir deri, bir kemik kalmışsın. Sen busun işte. Gilgamiş falan değilsin!"

"Evet, öyleyim!"

"Hayır!"

"Öyle!"

"Hayır!"

"Öyle!"

"Kendine bir baktın mı?" diye sordu Siduri.

Bunun üzerine, Gilgamiş bir kâse üzüm suyu bulup kendine baktı. Ve suyun yüzeyindeki yansımayı kendisi bile tanıyamadı. Yanakları çukurlaşmış, gözleri yuvalarına çökmüş, dudaklarının üzerinde kabarcıklar ve çatlaklar oluşmuştu. Sakalı pislik içinde keçe gibi olmuş, saçları kar beyazına dönmüştü.

Üzüm suyunu tokatlayarak yansımasını parçalara ayırdı. "İnsan nasıl değişmez ki?" dedi. "Dünyanın yarısını dolaşır tüm dertlerini yaşadım. Sen anlayamazsın, bir kadın beni nasıl anlayabilir ki? Benim bir arkadaşım vardı. Bir insanın sahip

olabileceği en iyi arkadaşı. Adı Enkidu'ydu. Onu çok severdim, her şeyi birlikte yapardık. Ama o öldü. Az önce on iki fersahlık karanlık bir tünelden çıktım. Ve uzaktaki Utnapiştim'i bulamazsam ben de öleceğim. Sence bu kadar ıstırap bir insanı değiştirmeye yetmez mi?"

Gılgamış'ın haşin ve öfkeli sızlanmaları sırasında, Siduri ortalığı topladı ve "Gel, otur da bir çay iç," dedi, hiçbir şey olmamış gibi. Bir bardağı çarşafıyla parlattı. "Yanında da kuş üzümü ve ekmek vereyim biraz, daha bu sabah pişirdim." Detone bir şarkı mırıldanıp kurutma tahtasındaki çirozları çalmaya çalışan bir martıya taş attı. Gılgamış da giderek sakinleşti ve aslan patilerinden biriyle gözyaşlarını sildi.

"Söyle bana, kadın," dedi. "Uzaktaki Utnapiştim'i nasıl bulabilirim?"

"Önce yıkan ve bir şeyler ye," diye karşılık verdi Siduri. "Ona asla sahip olunamaz."

"Neye?"

"Ölümsüzlüğe tabii ki," dedi Siduri, bir tasa doldurduğu deniz suyunu çirozların çevresinde dolanan bir grup cılız kediye atarak.

Tanrılar bizi yarattığında, sonsuza kadar yaşamamızı amaçlamadılar. Aynı şey bir somun

ekmek ya da bir tavuk yumurtası için de geçerli. Büyümemizi, yaşlanmamızı ve kuruyan bir yaprak gibi yere düşmemizi amaçladılar. Senin ne yapman gerek, biliyor musun?”

“Seninle zaman öldürmektense gidip uzaktaki Utnapiştim’i bulmak.”

“Vazgeç, tatlım! Ye, iç, mutlu ol! Bunu hiç duymadın mı?”

“Kesinlikle tavsiye ederim! Kahvaltıda ballı kek, öğle yemeğinde sardalye ızgara. Ve kavun! Sence tanrılar bir kavundan daha lezzetli ne yaratmış olabilir? İki kavunun haricinde tabii! Istakoz! Bir de kiraz var tabii, yatakta uzanarak yiyip, çekirdeklerini camdan dışarı tüküreceksin.

Senin ölmene daha çok var, diğer bir gerçek de bu. Her günü değerini bilerek yaşa. Aslında sana ne gerekli, biliyor musun? *Evlenmek*, çocuk yapmak. Çocuklar mutluluğun gerçek resmidir. Avucunun içinde minik bir el tutmak gibisi yoktur. Omuzlarına tırmanan, yüksek sesle gülen bir çocuk. Arkadaşlar, evet. Ama iyi bir eş de! Gölgede birlikte oturabileceğin biri. Keyfin bir limon kadar ekşidiğinde bile, sana tahammül edebilecek biri. Tüm esprilerini ve şakalarını komik bulan biri. Yoğun bir günün ardından artık bir kral neyle yoğun

olursa eve dönüp konuşmak için can attığın biri. Bir hamamböceğini bile öldürsen seni kahraman ilan edecek biri. Hayatını mutlu yaşa! Yani, bir milyon yıl yaşamışsın ama mutsuz yaşamışsın, ne anlamı var?”

Kediler ürkek hareketlerle en sevdikleri bölgelerine geri döndüler.

“Sen bu tavsiyeleri müşterilerin için sakla, kadın! Bana uzaktaki Utnapiştim’i nerede bulabileceğimi söyle.”

Siduri, dişlerinin arasından nefes aldı. Ağzını örten çarşaf da içeri doğru büzüştü. “Suyun diğer yanında yaşıyor,” dedi. “Ölüm Nehri’nin diğer tarafında. Ama orayı Sandalcı Urşanabi dışında kimse geçemez. Cennet Kıyısı’na eşya taşır. Sorunu ona sorabilirsin; ama seni asla karşıya geçirmez. İş sözleşmesini kesinlikle bozamaz. Bence şimdiden vazgeçip eve dönsen iyi olur. Önemli olan iyi yaşamaktır, uzun ama sıkıcı bir yaşam değil. Bana göre değil!”

Siduri tekrar çirozlara dadanan kedileri eteklerini sallayarak kıyıya kadar kovaladı, onları kışkırladı.

Geri döndüğünde, Gilgamiş gitmişti. Siduri kendisine en etli çirozlardan birini seçip bir bardak üzüm suyu doldurdu ve ayaklarını su kovaşına

sokarak ögle yemeğini yedi. Balıkların kafalarını kopararak kedilere ve martılara attı. Onlar da bunu bekliyordu zaten; Siduri bunu her gün yapardı.

* * *

Okyanus. Tüm coğrafyanın kıyısı, bilinen dünyanın sınırı. Bu hareketli suyun cam çatısı altında kim bilir ne canavarlar saklanıyordur? Gılgamış'ın hiçbir fikri yoktu. Gılgamış'ın yüce bilgeliği, kıyıya vuran köpüklü dalgalara geldiğinde son buldu. Uruk kralı kendini cahil hissetmekten hiç hoşlanmadı.

Aniden onu gördü; sandal turkuvaz sığılarda sallanıyordu. Sandalcı sandalın baş tarafını boyamakla meşguldü.

Gılgamış o güne kadar hiç sandal ele geçirmemişti. Ve bir şehri nasıl ele geçirirse aynı yöntemle işe koyuldu. Ağaçların arasından çıkarak hızla koşmaya, naralar atarak sandala hücum etmeye başladı. Yerde sürükleyerek çektiği bir odun parçasıyla, çakılların üzerinde ses çıkararak ilerledi. Dizlerine kadar suyun içine atladı ve odun parçasıyla sandalın kış kısmına vurmaya, onu parçalamaya başladı.

Hiç durmadan, sandalın halat bağlam: kazıklarına, halat makaralarına ve gövdenin üzerine oyulmuş olan sihirli sembollere vurdu. Göz ucuyla baktığında olanları ağız bir karış açık halde izlemekte olan sandalcıyı görebiliyordu.

Bir ara dengesini kaybetti ve suya düştü. Sandalcı, elinde boya fırçasını bir kenara atıp Gılgamış'ın yanına geldi. "Neden yaptın bunu?" diye feryat etti.

"Beni, Cennet Kıyısı'na götürmeni istiyorum," dedi Gılgamış. "Beni uzaktak Utnapiştim'e götür!"

Urşanabi, elleriyle yüzünü kapadı. "Bunu yapmak istesem de artık yapamam, değil mi? Dümen tertibatını parçalara ayırmışsın."

Gılgamış suyun içinden ayağa kalktı. "Ben Huvava ve Kutsal Boğa'yı katleden Uruk kralı Gılgamış'ım ve istediğimi kıra dökerim!"

"O zaman, zor zamanlar geçiriyor olmalısın," dedi sandalcı. "Genç ve güçlü olduğumu duymuştum. Sana ne olmuş böyle?"

“Bir arkadaşım vardı,” dedi Gilgamiş. “Onu ölürken gördüm. ‘Ölüm’ün yüzüne baktım ve çok korktum, hem de çok. Ben de böyle ölemem. Ve ölmek zorunda değilim! Utnapiştım ölmedi! Onu bulmak ve ondan ölümsüzlüğün sırrını öğrenmek zorundayım.”

Denizin köpüren dalgaları, Gilgamiş’in içindeki tüm zorbalığı yıkayarak götürmüştü. Uruk kralı, özür dileyerek derdini anlattı. “Lütfen, sandalcı, bana kızma. Sen her gün oraya gidiyorsun zaten. Senden tek dileğim beni de götürmen.”

Urşanabi, güneşten kapkara olmuş koca kafasını iki yana salladı. “Sen ne istediğinin farkında değilsin ama dümen tertibatını parçaladığın için senden bir isteğim var. Bulabildiğin en uzun ağaçlardan on iki tane sırik kesmeni istiyorum. Ve sonra onları öyle bir yont ki, uçları birbirlerine geçebilsin. Bunu yapabilir misin? Krallar, ellerini kullanmayı bilir mi? Ölüm Nehri’nin üzerinden geçeceğiz. Sen ya da ben suyun içine parmağımızı bile soksak ya da üzerimize bir damla bile su sıçrasa ölümün nasıl bir şey olduğunu hemen tadarız.”

Tamamen sakinleşen Gilgamış, kendinden isteneni yapmaya koyuldu ama on iki tane sırığın ne işe yarayacağı konusunda hiçbir fikri yoktu.

Ama öğrenmesi çok uzun sürmedi. Denize düşmenin korkusu içinde açılıp ufuk çizgisine doğru ilerlerlerken, kayığı sırikla itmek zorunda kaldı. Bir süre, tek sırik denizin dibine dokunmak için yeterliydi ama daha sonra birbirine tutturulmuş iki sırik bile yeterli olmadı. Gilgamış üçüncü ve dördüncü sırığı da ekledi. Büyük sırığın ucu denizin derinliklerinde bir şeylere sürttü. Ama neydi? Batık gemilerin gövdeleri mi? Uyuyan kaplumbağalar mı? Boğulmuş insanların kafatasları mı? Çok geçmeden, altı sırik da zemine dokunabilmek için yeterli olmadı.

Gece vakti geldiğinde, farklı bir geçide, daha hızlı akan bir suya ulaştılar. “Sakın suya dokunma!” diye uyardı Urşanabi. Gilgamış, Ölüm Nehri’nin üzerinden geçmekte olduklarını hemen anladı. Ne sekiz, ne dokuz, ne on sırik yeterliydi dünyanın en derin nehrinin dibine dokunmaya. Gilgamış on birinci ve sonuncu sırığı da ekledi.

Ama Urşanabi hesaplamalarını yanlış yapmıştı!

“Yeterince uzun değil,” dedi Gılgamış, sandalcıya. Ellerini ve bileklerini dalgalara sokup sırığı daha da dibine indirmeye cüret edemedi. Sandal hızlı akıntının etkisiyle rotadan çıktı.

Gılgamış’ın aklına sandalın direği geldi ve onu dibinden parçalamaya başladı.

“Ama yelkenimiz olmadan nasıl bu akıntıdan kurtulacağız?” diye itiraz etti Urşanabi.

“Direk görevini *ben* üstleneceğim,” dedi Gılgamış.

Sandalın direğini on üçüncü sıruk olarak eklediğinde, nehrin dibine dokunmayı başardı ama sonra sırığı Urşanabi’ye teslim ederek sandalcının gömleğini kendi üzerine geçirdi. Bedeni o kadar zayıftı ki, gömlek bir bayrak gibi dalgalanmaya başladı etrafında. Uruk kralı ayağa kalktı ve kollarını her iki yana açtı. Batı rüzgârı, gömleği bir yelken gibi şişirdi. Gılgamış rüzgârı gökyüzüne savrulacağını ve etrafta dönüp duran martılara katılacağını düşündü ama sandal doğru rotada ilerlemeye devam etti.

“Onu elde etmek imkânsızdır, biliyor musun?” diye seslendi Urşanabi omzunun üzerinden. Hayatın her zamanki gerçeğine değinmişti. “Tanrılar, bizi yarattığında sonsuza kadar yaşamamızı amaçlamadılar. Bu durum, arkadaşın, senin ve benim için de geçerli. Utnapiştım’e sor istiyorsan, o da sana aynı şeyi söyleyecektir.

Ölüm korkusunu bir kenara bırakıp iyi bir yaşam sürmeli, geriye baktığında gurur duyabileceğin işler yapmalısın. Dünyada iz bırakmalısın, tabii ya! Ama sonra, bayrağı bir sonraki koşucuya teslim etmelisin. Dünya bu şekilde işler. Bayrakla beraber koşarsın ve sonra onu teslim edersin!”

Sandal yavaşlamıştı. Urşanabi arkasına döndüğünde, kollarını indirip kulaklarını tıkamış bir Gılgamış’la karşılaştı. Uruk kralı, vazgeçmekle ilgili konuşmayı duymak istememişti.

Sekizinci Bölüm

Uzakta ve Çok Zaman Önce

Tanrının sonsuz yaşam bahşettiği Utnapiştim neye benziyordu acaba? Enkidu gibi cüsseli ve saç sakalına karışmış kaba görünümlü biri miydi, yoksa her yanından yaşam fışkıran olağanüstü bir varlık mıydı? Cennet Kıyısı'na ne türden kuleler yapılmış olabilirdi?

Esen rüzgârı Urşanabi'nin gömleği içinde, kolları her iki yana açık bir halde yakalamakta olan Gılgamış, kıyının giderek yaklaştığını gördü. Bir karaca yavrusu, büyük bir aslanın pençeleri çevresinde otlamaktaydı. Bir kuzu da, vahşi bir kurdun etrafında oynuyordu. Hava tahtalı güvercinlerin ötüşleriyle, bol yapraklı ağaçlar ise, kalp şeklindeki çifte kumrularla dolmuştu.

“Buraya asla kar yağmaz,” dedi sandalcı Urşanabi. “Tüm hayvanlar mutlak barış içinde yaşar. Kuzgunlara rastlanmaz çünkü yiyebilecekleri hiçbir leş yoktur.”

Cennet Kıyısı'nda ölen tek bir şey varsa o da bir kuğunun sırtından dökülen tüyler gibi uçup giden saatler ve yıllardı.

Halub ağacının orada yaşlı bir çift vardı. Adam, bir hamağa uzanmış ceviz kırarken kadın da küçük beyaz bir keçiyi okşuyordu. Adamın kocaman kepçe kulakları, ince bir boynu vardı, dişlekti. Yaklaşan ziyaretçileri daha iyi görebilmek için elini gözlerine siper etti.

“İşte orada,” dedi sandalacı. “Ama o da sana aynı şeyi söyleyecek.”

Gilgamış, kulaklarına inanamamıştı. Ölümsüz Utnaşıtim gerçekten de *bu* muydu? Uzaktaki ölümsüz? Hemen kıyıya atladı ve hamaktaki yaşlı adamın önüne uluorta dikilerek onu hayretle seyretti.

Hamaktaki adam, kılını bile kıpırdatmadı. “Kimsin?” diye sordu sadece.

“Ben Uruk kralı Gilgamış’ım,” dedi yüksek sesle. Gilgamış, çenesini havaya kaldırarak.

“İnanamıyorum,” dedi adam. “Krallık, taşıması oldukça zor bir görev haline gelmiş olmalı bu günlerde. Neden bu kadar çelimsiz ve hırpani görünüyorsun? Dünyanın tüm dertlerini görmüş gibisin.”

“Çünkü gördüm,” dedi Gılgamış. “Çölleri aştım, güneşlerde yandım, soğuklarda dondum. Yirmi fersahlık zifiri karanlığı geçtim. Ölüm Nehri’ni bir sandalı sıırıkla iterek geçtim. Ve çilekeş de oldum. Arkadaşım Enkidu öldü ve ben de onun gibi ölmemeye ant içtim! Bu yüzden buraya geldim; ölümsüzlüğün sırrını, ölümsüzün kendisinden öğrenmeye ama ben senin daha... Daha...”

“Daha ne?” dedi Utnapiştım gülümseyerek. “Daha yaşam dolu mu? Ortalığı kırıp geçirerek gününü gün eden mi? Vahşi yaratıklarla güreşerek devleri katleden mi?”

“Evet! Evet! Evet!” dedi Gılgamış yere oturarak. Yorgunluk aniden çöküvermişti. Utnapiştım’in karısı Saba ona bir bardak ananas suyu getirdi.

“Neden? Neyi kanıtlamak zorundayım ki?” dedi Utnaşıtı. “Eğer bir insanın ömrü kıysa ne yapar? Onu dolu dolu yaşamak ister, öyle değil mi? Diyelim ki, sana küçük bir sandık verdiler ve sadece içine koyduğun eşyaları götürebileceğini söylediler. Ne yaparsın? Sandığı tıka basa doldurursun, değil mi? Bana gelince, benim zamanım sonsuz. Zaman, arkamda durup beni kırbacıyla dans ettirmiyor, koşturmuyor, mücadele ettirmiyor. Ayrıca, bugüne dek sürdüğüm uzun yaşamımda öğrendim ki, dünyada sadece birkaç şey önemliymiş: bir eş, gönül ferahlılığı, hatıralar ve huzur.”

Utnaşıtı cümlelerin arasına uzun boşluklar koyarak konuşuyordu. “Buraya kadar gelme zahmetine girmemeliydin, Gılgamış. Yaşam ve ölüm senin kaderin; tıpkı benim kaderimin, tanrıları memnun edip sonsuza dek yaşamak olduğu gibi.”

“Ama ben Huvava’yı katlettim!” diye övündü Gılgamış. “Kutsal Boğa’yı öldürdüm. Buraya gelirken kocaman bir aslan sürüsünü de katlettim.”

Utnaşıtı çok da etkilenmiş benzemedi. “Sence tanrılar, eserlerini canlıyken görmeyi tercih etmez mi?”

“Söyle bana,” dedi Gılgamış, kısa ve öz olarak. “Ölümsüz olmayı nasıl başardın?” Bu sırada, düşünmeden de edemedi: Bu adamın yapıp da benim yapamadığım ne olabilir?

Bunun üzerine, Utnapiştım, öyküsünü anlatmaya başladı.

* * *

Enlil, dünyayı yaratmaya başladığında tüm kazma işini diğer tanrılar üstlendi. Ama son nehir yatağının kazılmasından önce, kazmalarını ve küreklerini bir kenara atarak daha fazla çalışmaya itiraz ettiler.

Bunun üzerine küçük tanrı Aya bir çözüm önerisi önerdi. “Neden işimizi tamamlayacak bir tür yaratık yaratmıyoruz?” Ve bunun üzerine, insanlar yaratıldı. Son derece idealdiler! Ölümlü oldukları için çok fazla çalıştırılmıyorlar ama hızlı üredikleri için tükenmiyorlardı. Çok geçmeden, şehirler oluşmaya başladı. İnsanlar, karınca tümseklerinde koşuşturan minik karıncalar gibi gayretle çalıştılar.

Tek sorun, son derece gürültülü olmalarıydı. Bütün gün ya tartışıyor, ya kahkahalar atıyor, ya pazarda mal takas ederken birbirlerine sesleniyor, ya şarkı söylüyor ya da nutuklar atıyorlardı.

Güneş ışığında bırakılan bebeklerin ciyaklamaları,
Enlil'in tahammül edebileceğinden çok daha fazlaydı.

"Nedir bütün bu gürültü?" diye haykırdı

"İnsanlar," diye yanıtladı Ea. "Çok çalışkanlar, değil mi?"

"Hemen şu sesi azaltın," diye tısladı Enlil. "En çok gürültü yapanların sesini kısacak bir veba gönderin."

Ea, insanoğluna karşı yakınlık beslemeye başlamıştı ve hemen onları uyarmaya gitti. Bu yüzden, veba salgını her yana yayıldığında, dünyadaki tüm şehirler birer serap gibi sessiz kalmaya gayret etti. İnsanlar parmaklarını dudaklarına götürerek yürüdüler, pazarcılar işaret diliyle anlaştılar, bebeklerin ağızına bal petekleri geçirildi.

Herkes sessiz kaldığında, Enlil bu durumdan son derece memnun oldu ve insanoğlunun yaşamaya devam etmesine izin verdi. Ama aradan geçen zamanla tabii ki, eski gürültü yeniden canlandı. Çekişmeler, mızızlanmalar, tezahüratlar dinmek bilmedi.

“Kesin şunların cırlamalarını!” diye kükredi Enlil, Cennet’in pencerelerinden. “Açlık ve kuraklık gönderin! Belki o zaman, bu insanoğlu denen yaratık sonsuza dek susar!”

Ea, tekrar insanoğlunu uyarmaya koştu. Ve insanoğlu yeniden sessiz kalmaya gayret etti. Ve Enlil onlara yeniden merhamet etti. Açlık ve kuraklık başka bir güne bırakıldı.

Ama aradan geçen zamanla tabii ki, eski gürültü tekrar canlandı: savaşlar, festivaller, sirkler, geçitler, bina inşaatları ve demirhaneler...

Enlil, Cennet'in pencerelerini çarparak kapattı ama hiçbir işe yaramadı. "Hepsini boğun!" diye feryat etti. Bu sefer, tüm tanrı ve tanrıça kardeşlerini yanına çağırıp onları da ikna edip yemin ettirdi. İnsanoğlu yok edilecekti ve kimse onları uyarmaya gitmeyecekti.

Şamaş boynunu eğip kabul etti.

Anu elleri kulaklarında homurdandı.

Hatta Ölüler Diyarı'nın yöneticisi Nurgal bile onayladı.

Aşk tanrıçası İştâr da.

Ea da evet dedi ama içinde insanoğlunu uyarmanın bir yolunu bulmaya çalışıyordu. En azından tek bir mesaj ulaştıracak kadar zamanı olmalıydı.

Yedi kuşak önce, Suruppak benim şehrimdi. Oranın kralıydım. Ea'ya tapılması için bir sürü tapınak yaptırmıştım. Son derece nazik, yumuşak başlı biriydi. Çok iyi arkadaştık, Ea ve ben. Ea, beni uyarmak istedi ama ettiği yeminden dolayı benimle doğrudan konuşamadı tabii. Bunun üzerine, sazdan evimin duvarlarına fısıldadı.

*“Sazdan ev! Sazdan ev! Dinle ve dua et!
Bugün duvarların kesilip yere serilsin
Ve onlardan suda yüzen kocaman bir gemi inşa
edilsin.*

*Yüksekliği, uzunluğu ve genişliği eşit,
Ziftle kaplı, eğik çatılı kocaman bir sal olsun.*

*Felâket günü yaklaşıyor!
Bir tufan gelip her şeyi boğacak,
Ama gemiye binenlerin yaşamı kurtulacak.
Yedi gün boyunca uyumamalısın,
Yoksa yaşamlar derinlerde son bulacak!”*

*O gece, rüzgâr evimin üzerine estiğinde, sazların
fısıltısını duydum rüyamda. Ve bana ne yapmam
gerektiğini söylediler. Geleceği kurtarmalıydım, bu kadar
basit! Ve bir hafta içinde, bir gemi inşa ettim.*

*Yedi katlı bir gemiydi ve her katta dokuz bölüm
vardı; farklı türden hayvanları birbirlerinden ayrı
tutmak içindi. Sazları eritilmiş zift, yağ ve asfalt
yardımıyla su geçirmeyecek şekilde birleştirdim. Gemi
kocaman oldu, hayal bile edilemeyecek kadar büyüktü.
Zemini bir dönüm alana yayılıyordu ve gövdesi bir kare
şeklindeydi, hatta küp demek daha doğru olur. Bir gemi
için hiç de uygun bir şekil değil, tabii ama tanrılar gemi*

inşa etmekten ne anlar, değil mi?

Gemiye tüm ailemi ve hayvanlarımı yükledim. Her canlı türünden bir erkek bir de dişi aldım; böylece tufandan sonra çiftleşip çoğalabileceklerdi. Kuşları da eksik etmedim tabii. Hayvanların ve kuşların olmadığı bir dünya hayal edebiliyor musun? Her neyse, akşam karanlığı çöktüğünde, yağmur yağmaya, yeri çamurlaştırmaya başladı.

Ben de hemen güverteye atladım ve düşe kalka ilerleyerek, ayaklarım yerde kayarak gemiyi fırtınaya hazırladım. Zifiri karanlıktı. Sadece yağmurun sesi duyuluyordu; ama o yağmur daha hiçbir şey değildi.

Su zeminden, Dünya'nın altındaki abisten geliyor gibiydi. Yer altı dünyasının tanrıçası tüm barajları parçalamış, suyun fişkirarak yeryüzüne ulaşmasını sağlamıştı. Cehennem'in yedi yargıcı, ellerinde meşalelerle çıkageldiler ve devasa şimşek sopalarını Cennet ile Dünya'nın arasına dayadılar. Çıkan fırtına her şeyi paramparça etti.*

*Bir denizin, en derin noktası.

Çok geçmeden, gemi, tufan sularının üzerinde yüzmeye, şehirlerin, ovaların ve ormanların üzerinden geçmeye başladı. Dümenin başından bir saniye bile ayrılmam mümkün olmadı, aksi takdirde, bir kulenin sivri ucuna çarpıp batabilir ya da bir ağacın dallarına takılabilirdik. Uyumak gibi bir şansım da olmadı. Ea'nın uyumamı neden yasakladığını anlamıştım.

Gün ağardığında, Fırtına Lordu tüm dünyayı saran bir siyah bulut çağırdı.

İnsanların birbirlerine seslenişlerini duyabilirdin. Üzerlerine yağın yağmurla birlikte tekrar toprağa –onları oluşturan maddeye– dönüşmeye başladılar. Tüm bunlar gerçekleşirken nasıl uyuyabilirsin? Tanrılar bile ürkmüştü. Cennet'in en üst kattaki salonlarına çıksalar da tufan suları onları orada da kısırdı.

Tanrıça İştar'ın inlemelerini duymalıydın, Enlil'in dileğine onay verdiği için bin pişmandı.

“Onlara hayat vermeye yardım eden ben değil miyim? Ama şimdi bak, ne hale geldiler? Balık yemi gibi suda yüzüyorlar!”

İştar yalnız değildi. Tüm tanrılar ellerini ağızlarına koyup yaptıkları şey için ağlamaya başladılar.

Tufan tam altı gün, altı gece boyunca devam etti. Bir an için bile ne gözlerimi kapadım ne de uyudum. Her bir hayvan, her bir bebek ve gökyüzündeki her bir yıldız uyurken ben dümenin başında bekleyip dua ettim. Ve

yağmur nihayet yedinci günün sonunda dindiğinde, gemiden dışarı baktım ve bir de ne göreyim?

Hiçbir şey... Görülecek hiçbir şey yoktu.

Ne tarafıma bakarsam bakayım, sadece su vardı; her yer bir evin damı gibi dümdüzdü. Söylemeye utanacak değilim; oturup ağlamaya başladım. Yerlere yatıp bir çocuk gibi dövündüm. Tüm insanlık tekrar kile dönüşmüş, tabiatın tamamı binlerce fersah suyun altına gömülmüştü.

Uykusuzluktan ve yorgunluktan başım dönmeye başladı. Ve bu yüzden, yaklaşık on dört fersah ötede bir ada gördüğümde gözlerime inanamadım. Uykusuzluktan sulanmış gözlerimi kırıştırdım ve yeniden baktım. Evet! Suyun içinden çıplak bir tepe yükseliyordu! Oraya doğru dümen tuttuğumu söylemeyeceğim; çünkü rüzgârla sürüklenerek adaya yöneldik.

Ve tam yedi gün boyunca o tepeye yapışık bir halde, hiçbir yere kımıldayamadan, etrafımda yüzen gemi enkazını seyrettim. Neler yoktu ki, oyuncak bebekler, tabaklar, kapılar, tekerlekler, şişeler...

Yedinci gün geldiğinde, güverteye bir kumru çıkarıp özgür bıraktım.

Uçarak uzaklaştı ama herhalde konacak bir yer bulamadı ki, geri döndü. Ertesi gün, güverteye bir kırlangıç çıkarıp onu da özgür bıraktım. O da uçarak uzaklaştı ama herhalde her yer hâlâ sular altında olduğu için geri döndü.

Dokuzuncu gün geldiğinde, bir kuzgun serbest bıraktım. Güneşli gökyüzünde yavaş daireler çizdikten sonra, o da uçarak uzaklaştı ve bir daha da geri dönmedi. İşte o zaman, gemideki bütün bölmeleri açıp hayvanları serbest bırakmanın zamanının geldiğini anladım.

Ağır adımlarla yanımdan yürüyerek dışarı çıktılar. Arkalarında öyle bir koku bırakmışlardı ki, hiç anlatmasam daha iyi. Gemiden yavaş yavaş uzaklaşmaya başladılar. Güneş ışığında buharla tüten adanın tepesi de giderek daha belirginleşti.

Eğer Enlil, olanları Cennet'ten izliyorsa, her şeyi çok açık ve net bir şekilde tüm duyu organlarıyla algılıyor olmalıydı. Bunun üzerine, kokusuyla en tatlı adağı hazırlamaya çalıştım ve on iki kazanlık miskli yağ pişirdim. Yükselen dumanlar tüm gökyüzünü hayal edebileceğin en güzel kokuyla doldurdu.

Tanrılar dumanın kokusuyla mest oldular; bala konan sinekler, kana yüzen köpek balıkları gibi bir bir gelmeye başladılar. Uzak duramıyorlardı. İç geçirerek, yağmurun yıkadığı havada süzülüyorlardı. En son gelen tanrı, Tanrıça İştar'dı ve kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, çivit mavisi ve mor renkli yedi ayrı mücevher taşıyan bir kolye takmıştı.

Tufanın dinmiş olduğunu gördüğünde, kolyeyi çıkarıp gökyüzüne fırlattı ve, "Bu günleri, boynumdaki bu mücevherlerle hatırlayacağım!" dedi.

Ve böylece, gökkuşuğunu icat etmiş oldu, anladın mı?

En sonunda, Enlil de geldi tabii ki. Gemimi gördüğünde, onu tek bir şimşekle parçalara ayıracağını sandım.

"Ne?" diye bağırdı. "Bu adam nasıl kaçmış? Onu kim uyardı?"

Hemen geminin arkasına saklandım ve kafamı dizlerimin arasına dayayarak, ellerimle kulaklarımı kapadım.

Ama sonra Ea'yı beni savunurken duydum... Enlil'i ikna etmeye çalışıyordu.

“Eğer ölümlüleri toprağı kazarak ekip biçmeselerdi, bize sundukları yağları sıkmasalardı, bizim için tapınaklar inşa etmeselerdi şimdi nerede olurduk? Bir dağın tepesinde, kapıları rüzgârda çarpan boş bir ev gibi duracaksa Dünya’yı yaratmanın ne anlamı var? Ben Utnapiştim’e tufandan hiç söz etmedim. O her şeyi kendi bilgeliğı sayesinde rüyasında gördü. Gemisini tam yedi gün ve yedi gece boyunca hiç uyumadan, devasa dalgaları aşarak buraya kadar güvenli bir şekilde getirdi. Böyle bir adamın ölmesi ne kadar doğru olabilir?”

Ea’nın konuşmasını daha yakından dinlemek için, saklandığım yerden sinsice başımı kaldırdım. Enlil kafasını çevirip beni fark ettiğinde, tekrar eğilmek için çok geçti ve ayağı kalktı. Bana ve karıma gemiye dönmemi emretti. Titreyen dizlerle iskele tahtasına çıktık ve en üst güvertede diz çöktük. Enlil yavaş yavaş yanımıza yaklaştı ve ellerini bize doğru uzattı.

Sonra, korkudan öleceğimi sandığım bir sırada, alınlarımıza dokundu ve şöyle dedi: “Sonsuza dek yaşayın, Suruppaklı adam ve kadın! Evinizi Ölüm Nehri’nin ötesindeki Cennet Kıyısı’nda inşa edin ve biz tanrılar gibi sonsuza dek yaşayın!”

Dokuzuncu Bölüm

Keder Ekmegi

“Göz kapakların çok ağır, Uruk kralı, uyumayalı ne kadar oldu?”

Gılgamış aniden irkildi. “Bir-iki gün herhalde... keşke tanrılar *beni* de seni sınadıkları gibi sınasalardı!”

Utnapiştım ve karısı birbirlerine bakarak gülümsediler. “Buna gerek yok,” dedi Utnapiştım. “Seni ben sınayacağım. Yaptığım şeyle övünmüyorum; başka şansım yoktu ve tanrının yardımını olmadan bu yolculuğu asla gerçekleştiremezdim. Ama *sen*, eğer binlerce canlının yaşamı buna bağlı olsaydı, yedi gün ve yedi gece boyunca uyanık kalabilir miydin?”

“Tabii ki!” diye ayağa sıçradı Gılgamış. Gözleri tüm yorgunluğuna rağmen faltaşı gibi açılmıştı.

Uykusuzluğu yenmenin nesi zor olabilirdi? Ne pençeleri, ne boynuzları ne de keskin dişleri vardı. Zırh, silah kuşanarak gelecek değildi ya. Kesinlikle hayır. Uykusuzluk yün gibi yumuşak bir düşmandı. İpeksi bir sis gibi kıvrılarak örtülürdü insanın üzerine.

Deniz, Gılgamış'ın arkasından fısıldadı. Ağaca asılı hamağın ipleri çatırdadı.

Gilgamiş tekrar oturup bir süre gözlerini dinlendirdi. Bitkin mi düşmüştü? Genç bir adamken asla yorulmazdı. Bu ne kadar zaman önceydi? Uyuyamayacak kadar çok enerjiyle dolu olduğu ve sarayı bir aşağı bir yukarı arşınladığı günler ne kadar geride kalmıştı? Uzun zaman önce olmadığı kesindi. Yaşlılık, bir yarasa gibi kanını emmek ve tüm enerjisini tüketmek için üzerine mi üşüşmüştü? Bir an için, Gilgamiş, yarasanın gerçekten de geldiğini sanıp korkuyla gözlerini açtı. Ama duyduğu ses, denizden uğuldayan rüzgârla dalgalanan brandanın sesiydi.

Gilgamiş yan tarafına dönüp uykuya daldığında, Utnapiştım karısına seslendi. “Gidip bir somon ekmek pişir ve misafirimizin yanına koy, uyandığında yiyebilsin.”

“En az bir hafta uyanmaz, zavallı yorgun ruh,” dedi Saba.

“Biliyorum,” dedi Utnapiştım. “Ama sen yine de ekmeği pişir.”

Saba her gün bir somun ekmek pişirip Gilgamiş’in yanı başına koydu. Bir haftanın sonunda, ekmekler yedi tane yastık gibi dizildiler Uruk kralının yanında.

Ve Gılgamış sonunda kımıldadığında, gözleri odaklanmakta güçlük çekti. Ayağa kalktığı anda ise başı döndü.

“Harika bir uyku çektin, Gılgamış,” dedi Utnapiştim.
“Harika bir uyku, harika bir yorgunluktan doğar.”

“Uyumak mı? Ben mi? Hayır, hayır! Ben sadece bir an için başımı yere yasladım, uyumadım. Uyumuyordum!”

“Tam yedi gün ve yedi gece boyunca uyudun, arkadaşım.”

“Asla! Beni ne sanıyorsun, aptal mı?”

“Karımdan her gün bir somun ekmek pişirmesini istedim. Şuraya bak. İşte oradalar. Ne kadar bayatladıklarını görebilirsin. Birinci ekmek küften yeşile dönmüş. Sonuncu ekmek ise hâlâ sıcak. Aralardaki ekmekler de bir ekmeğin yaşam sürecini temsil ediyor. Tıpkı bir insanın yaşamı gibi, sence de öyle değil mi? Önce yumuşak hoş kokulu bir bebeksin. Ama zamanla sertleşiyorsun. Dış kabuğun seni dış dünyanın zor şartlarına karşı korumak için sertleşiyor ama sonra yavaş yavaş kırılmanlaşıyor. Ve sonunda, çürüme aşamasına geçiyorsun. Acaba bu ekmek somunlarından hangisi seni temsil ediyor?”

Gılgamış, en bayat ekmeği tekmeleyerek yanıtladı Utnapiştim’in sorusunu. Ekmeği toza dönüştürdü ayağının çevresinde. Mücadeleyi kaybetmişti. Yorgun bedeni onu yarı yolda bırakmıştı. Başarısız olmuştu. Ve

başarısızlık kesinlikle çok acı bir ekmektir; özellikle Gilgamesi gibi biri için.

“Otur da bir şeyler ye,” dedi Utnapiştim. “Karımın ekmekleri çok lezzetlidir. Bir somun ekmek, bir testi süt ve iyi bir eşten daha fazla ne gerekir bir adamın mutlu olabilmesi için? Vazgeç şu ölümsüzlük sevdasından.

Tanrılar bizi yarattığında, sonsuza kadar yaşamamızı amaçlamadılar, bu yüzden neden sana verdikleri yaşamı mahvetmek istiyorsun? Bir gökkuşağı, yaşamı daha kısa diye daha az güzel olabilir mi? Ya da onu tutamadın diye? İyi düşün arkadaşım. Belki de güzel olmasının tek sebebi, gelip geçici ve az rastlanır olmasıdır.”

Ama Gilgamiş, Utnapiştım’i dinlemiyordu. Kalbi, Saba’nın pişirdiği ilk ekmek gibi küflenmişti. Tüm hayalleri suya düşmüştü. Kumun içinde diz çöküp ağlamaya, başını yerlere vurmaya başladı. Gözlerinden akan tuzlu yaşları hissetti; Ölüm Nehri’nden bir serpinti gibi akıyordu ağzının kenarlarından.

Bu arada, Urşanabi, Gilgamiş’i görebilmek için sandalıyla kıyıya yanaşmıştı.

Uzaktaki Utnapiştım öfkelenmişti. “Sandalcı adam,” diye kükredi. “Bu adamı buraya getirmekle büyük hata ettin. Onu da kendini de al buradan götür! Onu buraya getirmekle verdiğin yemini bozmuş oldun ve artık benim sandalcım değilsin.”

Urşanabi utanç içinde boynunu eğerek özür diledi ve Cennet Kıyısı'ndan uzaklaştırılma cezasına razı oldu. Gılgamış'ın sandala çıkmasına yardımcı oldu ve tekrar denize açıldılar. Direk tamir edilmişti ve yeni bir yelken ılık rüzgârı yakaladı. Gılgamış sandalın arkasına kıvrılıp ağlamaya devam etti.

“Onun adına çok üzüldüm,” dedi Saba, kıyıdan uzaklaşan sandalı seyrederek. “İçim parçalanıyor.”

Saba'nın sözlerini işiten Gılgamış utançla ürperdi.

“Ben tanrı değilim ki?” diye karşılık verdi Utnapiştım, karısına. “Ona ölümsüzlüğü nasıl verebilirdim?”

“Ona Yaşlı-Genç-Adam'dan söz edebilirdin. Ölümsüzlük vermese de en azından zavallı adamın acılarını telafi edecek bir şey.”

Utnapiştım başını iki yana salladı. “Tüm gençliğini ve gücünü bu saçma sapan yolculukta tüketmiş bile. *Ah!* Onu ele geçirmesi çok zor.”

“*Bana neden söz edebilirdi?*” diye meraklandı Gilgamiş. Konuşulan her şeyi duymuş, dümeni ele geçirmiş ve sandalı tekrar kıyıya doğru yönlendirmişti.

Utnapiştım’ın yanına koşup onu omuzlarından kavradı. “Saba ne demek istedi? *Bana söz etmediğiniz şey nedir? Söyleyin hemen!*”

“Yaşlı-Genç-Adam! Yaşlı-Genç-Adam!” diye bağırdı Utnapiştım. “Rahat ol, arkadaşım! Beni yere bırak. Bu bir bitkinin adı.”

“*Nerede yetişiyor? Neye benziyor? Ne işe yarıyor? Onu nasıl bulabilirim? Söyleyin bana!*”

Bunun üzerine, Utnapiştım, Yaşlı-Genç-Adam hakkında bilgi verdi. “Denizin en tehlikeli ve yırtıcı akıntıları içinde yaşayan dikenli bir bitkidir. Dikenleri o kadar serttir ki, deniz yengeçleri bile onları kıskaçlarıyla parçalayamaz. Onu sımsıkı tut, gün ışığına çıkar ve hiç bekletmeden ye. Yüz yaşındaki bir adamı bile tekrar gençleştirecek kadar güçlüdür.” Utnapiştım’ın gözlerindeki dostane bakış kaybolmuş, yerini donuk bir ifade almıştı. Ölümsüz adam, Gilgamiş’in cüretkârlığından alınmıştı.

Onuncu Bölüm

Yaşam Bitkisi

“Onu kendim için kullanmayacağım,” dedi Gılgamış, Urşanabi’ye.

Sandalın halat donanımından kestiği halatlarla ayak bileklerine taş bağlanıyordu. “Onu Uruk’un yaşlı bilgelerine verip, genç birer adama dönüşmelerini izleyeceğim. Bir düşünsene! Yaşlı bir adamın bilgeliği, genç bir adamın bedeninde! Uruk dünyanın en yüce şehri haline gelecek!”

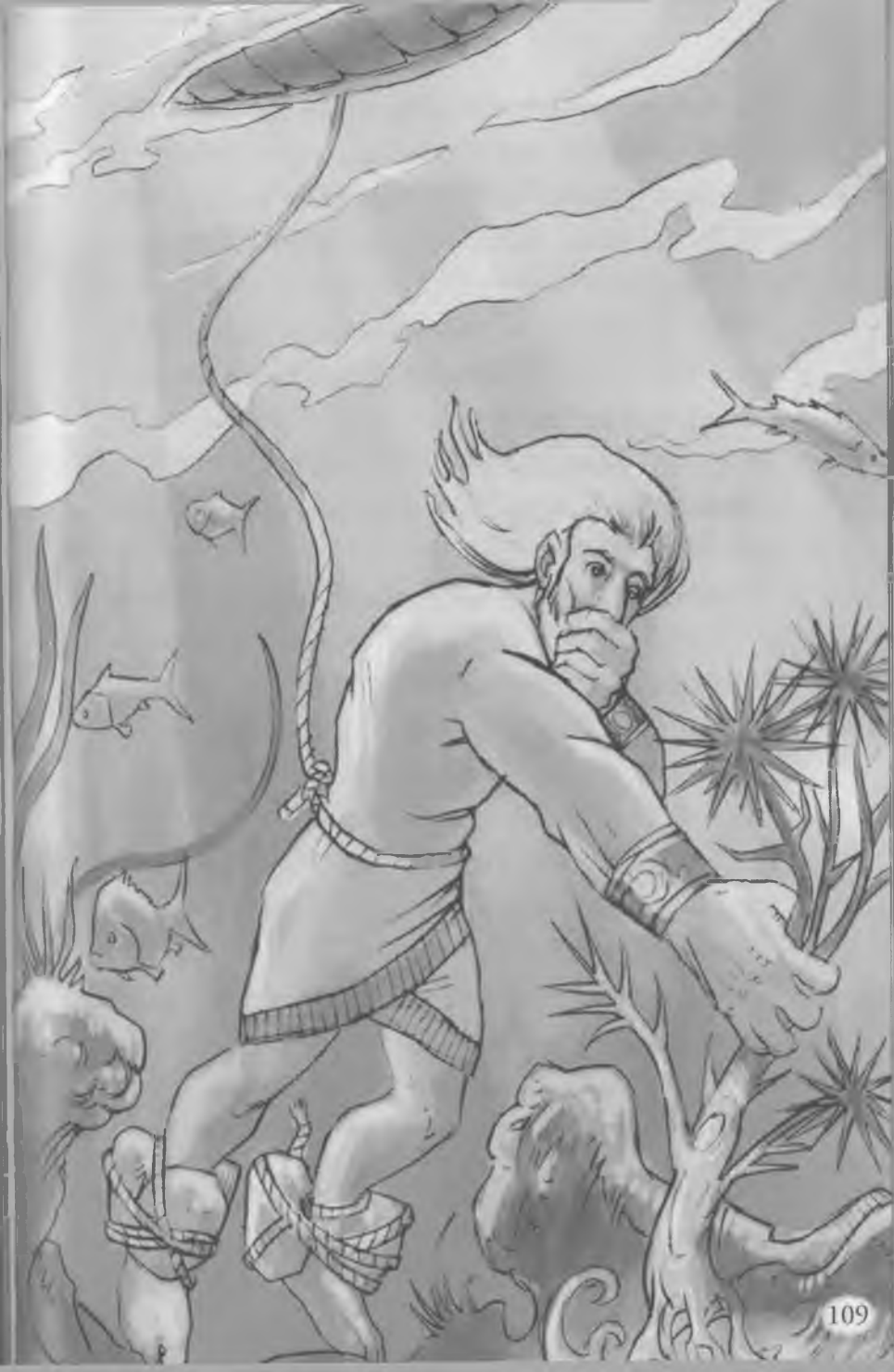
Taşlar, Gılgamış’ın ayak bileklerini sıyırıyor ama o bunu neredeyse hiç hissetmiyordu. Taşların amacı, onu su yüzeyinin altında tutmak, erkenden yukarı çekilmesini önlemektir. Suyun altında kaldığı tüm süre boyunca nefesini tutması gerekecekti. Uruk kralı, ciğerlerini patlama noktasına kadar havayla doldurduktan sonra suyun içine atladı.

Soğuk deniz bir mengene gibi sıkıştırdı kaburgalarını, ciğerlerindeki havayı dışarı çıkmaya zorlayarak. Güçlü akıntı Uruk kralının suyun içinde döndükçe dönmesine, ayak bileklerine bağladığı taşların kafasına ve vücuduna çarpmasına neden oldu. Zavallı adam hangi yönün aşağısı, hangi yönün hava için kaçacağı yukarısı olduğunu bilmiyordu artık.

Kısımış olduğu gözlerini açtığında, görebildiği tek şey girdap gibi dönen kum zerrecikleri ve su kabarcıklarıydı. Ne kadar uzağa sürüklenmişti? Ciğerlerindeki havanın dışarı sızmasını önlemek için eliyle ağzını ve burnunu kapayarak ileriye baktı. Bir süre sonra su daha berrak bir hale geldi ama güçlü akıntı inatçı bir keçi gibi onu iteliyordu.

Ve işte oradaydı. Denizin dibinde duruyordu; sivri uçlu koyu yeşil yaprakları ve dikenli sapları olan değerli bitki. Güçlü akıntı başka hiçbir bitkinin büyümesine izin vermemiştir, ama bu ot öylesine sağlam kök salmıştı ki, onu yerinden çıkarmak imkânsız gibi görünüyordu. Gılgamış'ın tek bir deneme şansı vardı. Eğer bitkiyi sıkıca kavrayamazsa, akıntıyla diğer tarafa sürüklenecek ve onu bir daha hiç bulamayacaktı. Kendini yavaşlatmak için ayaklarını, dirseklerini ve dizlerini denizin zemininde sürüdü ve sonra bitkiyi her iki eliyle birden kavradı. Yaşlı-Genç-Adam, ısırganotu, dikenli çalı ve kaktüs karışımı bir bitkiydi. Gılgamış'ın canı o kadar çok acıyordu ki, bitkinin alevlerle yandığını, ellerini yaktığını düşündü. Bağırarak için ağzını açtığında, deniz suyu yutmak zorunda kaldı.

Ama vazgeçmeye niyeti yoktu.

Sol eliyle ayak bileklerindeki taşları çözmeye çalıştı ama halatlar suyla şişmiş, çözülemez hale gelmişlerdi. Uruk kralı yukarısında ışıldayan yüzeye baktı. Oraya hiç ulaşamayacak, denizin dibinde boğularak ölüp gidecekti.

Sonra yerden bir taş bularak onunla ipleri kesmeye çalıştı. Bu arada, sert tüylü ve dikenli bitkiyi sımsıkı tutmayı da ihmal etmiyordu.

Ciğerleri havasızlıktan büzüşmeye, gözleri kararmaya başlamıştı. Eğer bitkiyi bırakırsa kurtulma şansı daha fazlaydı.

Sonunda bir ayağını serbest bırakmayı, diğer bileğindeki düğümü de iyice gevşetmeyi başardı. Deniz tabanının üzerinde hafifçe yere çöktü ve bitkiyi tüm gücüyle çekerek kökünden söktü.

Ama yüzeye nasıl ulaşacağından emin değildi. Tüm kafası ve ciğerleri deniz suyuyla dolmuş gibiydi. Ama buna rağmen su yüzeyine çıkmayı başardı ve bitkiyi kazandığı zaferi kutlarmışçasına kafasının üzerinde sağa sola salladı.

Boğulacakmış gibi öksürerek ve ağzından sular fışkırtarak ayaklarını suda çırpırmaya ve sol eliyle kulaç atmaya başladı. Ama sağ eli cayır cayır yanan kıymetli ıstırabı sımsıkı tutmaya devam ediyordu.

Zafer kazanmak harika bir duyguydu. Gilgamiş, Enkidu'yla yan yana savaştığından ve Kutsal Boğa'yı ayaklarının dibine devirdiğinden beri kendini hiç böyle coşkulu hissetmemişti. Avuç içi alev alev yanan kırmızı sıcak dikenlerle delik deşik olmuş olsa da o her türlü acıya katlanacak güçteydi. Enkidu'nun ölümünden beri içinde hissettiği ölüm korkusu nihayet son bulmuştu.

Ölümsüzlüğü elde edememiş olabilirdi ama bitkinin sayesinde yeniden eskisi gibi genç, dinç ve yaşam dolu olacaktı. Tanrıların göklerden şaşkın gözlerle izleyip de "Şu Gilgamiş'a bakın! Böyle bir adamın ölmesi ne kadar doğru olabilir? Asla!" demesini sağlayacak zaferler kazanacaktı; bunun için bol bol zamanı ve gücü olacaktı.

Gilgamiş, suyun içinde ilerlemeye devam etti. Kıyıyı göremiyordu. Tüm gücünü, bitkiyi yerinden sökerken kullanmıştı.

Ya akıntının etkisiyle daha da açıklara sürüklenmişse? Ya akıntı onu Ölüm Nehri'ne kadar götürürse? O zaman bitki ne işe yaracaktı?

Sonra diğer tarafına döndü ve büyük bir sevinç içinde, Urşanabi'nin sandalının yeni boyanmış burun kısmını gördü.

Sandalcı tarafından yukarı çekilirken bir çocuk gibi saçma sapan konuşmaya, zırvalamaya başladı. Urşanabi'ye ıslak kollarla sarılarak, şaşkın adamlar dans etti, onu etrafında döndürdü. Urşanabi önce karşı koysa da o da güldü, başını salladı ve dans etti. Her şeye rağmen, çılgın Uruk kralını sevmiştir

Gilgamiş ani bir memleket hasretiyle tutuştu; yaşadığı maceraları annesine anlatmak, sarayındaki gösterişli salonlara tekrar kavuşmak ve şehrin yeniden yapılanmasının nasıl gittiğini öğrenmek istedi. Halkını bir kuraklık zamanında terk edip gitmemeliydi. Bir babanın çocuklarına bu şekilde davranması ne kadar doğruydum? Birden, dans etmeyi kesti. "Urşanabi," dedi. "Ben sana ne yaptım? Seni işinden ettim." Urşanabi omuz silkti. "Uruk'a gel," diye devam etti Gilgamiş. "Dünyada Uruk kadar güzel bir yer yoktur."

İki adam denizde ilerlemeye devam ederken, üzeri kuruyan Gilgamiş tuza batırılmış gibi göründü. Ellerindeki ve kollarındaki yaralar kabuk bağlamış, saçları tuzlu su karideslerinin yuvası haline gelmişti. Uruk kralı, bir kraldan çok, güneşte kurutulmuş çiroza benziyordu.

Tanrılar Bahçesi'nden geçerek, çiçek çalılar arasında kıymetli taşlar topladılar. Ama çiçek taçyapraklarının aksine, taşınamayacak kadar ağır oldukları için onları tekrar yere bıraktılar.

Gılgamış bir göl görüp içinde yıkanmaya karar verdi. Yaşlı-Genç-Adam'ı düz bir kaya parçasının üzerine koyup soğuk suya girdi. Sırtüstü yüzerek gökyüzünü seyrederken her yanına dağılan beyaz saçlarını hissetti. Çok yakında tekrar normal kıyafetlerine kavuşacak, çekirdekleri çıkarılmış zeytin yiyip bir bardak dolusu taze soğuk süt içecek ve Uruk sarayındaki odasından dışarıdaki manzarayı seyredecekti. Adaklar sunarak tanrılarla arasını düzeltecekti.

Onlardan halkını kutsamalarını dileyecekti. Kendi maceralarını anlatan frizleri oymaları için şehrin en iyi taş ustalarını göreve çağıracaktı. İşinden ettiği zavallı Urşanabi'ye yönetimde önemli bir görev verecekti.

Denizin diğer kıyısındaki neşeli Siduri'yi ve bitkiyi gördüğünde yüzünün alacağı şekli düşündü. Yaşlı kadın muhtemelen yüzünü buruşturup, "Bu salata malzemesinin seni mutlu edeceğini mi sanıyorsun?" diyecekti. "Evlən, çocuk yap!"

Gilgamiş, kulaklarına, ağzının kenarlarına ve gözlerine dokunan temiz soğuk suyu hissetmeye devam etti. Çok mutluydu. Dünya iyi insanlarla doluydu; hem de tahmin ettiğinden çok daha fazla.

Kayanın üzerindeki dikenlerle kaplı yeşil bitkiye döndü. Bitkinin yanında bir yılan vardı. Çok büyük bir yılan değildi, son derece sıradandı. Kayaların arasından sürünerek çıkmıştı ve çatallı titrek diliyle havadaki özel bir kokunun tadını almaya çalışıyordu.

“Hayır!”

Yılan bir çırpıda düz kayanın üzerine çıktı, ağzını kocaman açtı ve bitkiyi hiçbir acıya maruz kalmadan midesine indiriverdi.

“HAYIR! HAYIR! HAYIR!”

Ve neredeyse ânında, donuk pul örtüsü bir uçtan diğer uca kadar dökülmeye başladı. Ve örtünün altından ışıltılı ve parlak renkli yeni bir yılan çıktı. Ve eski derisinin şeffaf kabuğunu, eski yaşıyla beraber geride bırakarak hızla uzaklaştı.

Yaşlı-Genç-Adam’dan geriye ne bir sap, ne bir yaprak, ne bir tüy ne de bir diken kalmıştı. Tüm sihri de bütün ışıltısıyla beraber yılanın midesine inmişti.

On Birinci Bölüm

Eve Dönüş

Gilgamiş, gölün kıyısında oturup gözyaşlarına boğuldu. Yaralı yumruklarını yerlere vurup vahşi bir havyan gibi inlemeye başladı.

“Gitti, Urşanabi, gitti! Her şey ne içindi? Onca hafta! Onca ıstırap ve acı! Ben kimim şimdi? Hiç kimse! Eve gözyaşından başka götürecekt hiçbir şeyi olmayan zavallı yaşlı bir adam!”

“Öyle deme,” diye mırıldandı Urşanabi ama Gilgamiş teskin edilemeyecek kadar duygusuzlaşmıştı.

Düşe kalka Mâşu Dağları'nın içinden geçen tüneli geçtiler. Her nasılsa, iki kişiyle birlikte bu kadar karanlık değildi. Ayrıca, Gilgamiş'in içindeki karanlık on kat daha karaydı.

Akrep gardiyanların şaşkın bakışları altında, Şamaş'ın Kapısı'ndan seyahat ettiler.

Aslanların kol gezdiği dağ eteklerine ulaştılar. Aslanların sayısında hiçbir azalma yok gibiydi ama Gilgamiş onların güzelliğiyle irkildi. Postları kendi üzerlerinde çok daha güzel görünüyordu. Onlara bir daha asla kıyamazdı; zaten çok kısa yaşamları vardı zavallı güzel yaratıkların.

“Bana biraz Uruk’tan bahsetsene,” dedi Urşanabi.
Gılgamış bunu büyük bir hevesle yaptı:

“Şehrin üçte biri tarlalardan, üçte biri şehir merkezinden, üçte biri de bahçelerden oluşur. Tapınaklarımız da vardır tabii ki, dünya harikalarıdır! Nehrin suyunu gümüşten birer kordonu andıran kanallar yardımıyla taşıyız şehre. Telden örülmüş bir duvar kilimine benzer Uruk. Şehrin duvarı yüksek ve eğimlidir. Temelleri Yedi Bilge’nin döneminde atılmıştır. Kutsal Boğa bile yere vurduğunda, ayakta kalmaya başarmıştır!”

Urşanabi hiç kesmeden dinledi.

“İnşaat ustalarım dünyanın en iyileridir. Taş ustalarım yaptıkları işlerle gurur duyar. Bahçıvanlarım aşılama ve budama konusunda son derece beceriklidir.”

“İnsan böyle bir yeri neden terk eder ki?” diye mırıldandı Urşanabi.

Sonunda Uruk’a ulaştıklarında, Gılgamış da bunu merak etti.

Aşına olduğu her bir çatı, kule ve pencere, bakımlı bir yüzün hatları gibi kusursuzdu.

Çocukluğundan hatırladığı mis kokular tarafından karşılandı ana girişte. Tüm bunları tekrar görebilmek çok güzeldi; sadece bunun için bile yaşamaya değerdi.

Şehrin sokaklarında ilerlerlerken, insanların meraklı bakışlarına maruz kaldılar. Herkes bu iki hırpani yabancıyı kim olduğunu merak etmişti. Heyecanlı bir mırıltı her yanı sardı.

“O olabilir mi?”

“Mümkün mü?”

“İmkânsız!”

“Bizim kral mı? Yok canım, o çoktan ölmüş olmalı.”

“Kesinlikle!”

“Gelip bakın. Gidip çocuklara haber verin!”

“Şuraya bakın, yüce kral Gilgamesh şehre geri dönmüş!”

“Flamalar nerede?”

“Saçları ne kadar da beyazlamış öyle!”

“Bunca zaman neredeymiş ki?”

Gilgamiş'in içi tanımlanamaz bir şefkatle doldu. Uzak yabancı diyarlardan, aşına olduğu yüzlerin arasına dönmek çok güzeldi. Taşlarla örtülü vahşi tabiatın kahverengisinden ve dağdaki tünelin siyahından sonra, şehir çok renkli görünmüştü. Etrafta ne kadar çok çiçek olduğunu unutmuştu. Pazar tenteleri ve kurumaya asılmış çamaşırlar, altın renkli taş işçiliğine ve seramiklerin kırmızısına farklı bir renk katıyordu. Uruk kralı, şehrin gürültüsünü de unutmuştu. Kadınlar şarkı söylüyor, köpekler havlıyor, tavuklar gıdaklıyor, eşekler anıyor, pazarcılar müşterilere sesleniyordu. Sessiz kalan tek yer saray binasıydı, yeni kuleler ve tapınaklar yapılmasını emreden kimse yoktu.

Pencerelerden birinden bir kadın sesi yükseldi.

"Bu yıl aldığım en kötü haber," dedi. "Herhalde tekrar savaşa ve ağır işe döneceğiz."

Kadın, pencerenin kenarına geldiğinde kralla göz göze geldi. Ve Gilgamiş'in bunu duyduğunu düşünerek, zaten korku içinde olan gözlerini daha da kocaman açtı ve ölüm korkusuyla tir tir titredi.

Gilgamiş, kadına gülümseyerek karşılık verdi. Tuhaf, çarpık bir gülümsemeydi bu, Gilgamiş gülümseme konusunda son derece deneyimsizdi ve bu konuda çalışması gerekecekti.

Sandalcı da hemen yanı başında, etrafı hayranlık içinde izlemekle meşguldü.

“Eee, Urşanabi,” dedi Gilgames. “Sana Uruk’un dünyanın en güzel şehri olduğunu söylememiş miydin?”

Urşanabi, başıyla onaylayıp gülümsedi. Gilgames’in şehir turu onları eski kahramanların başarılarını sergileyen duvar frizlerine getirdi. Utnapiştım ve dağın tepesine takılmış olan tuhaf görünümlü gemisi de oradaydı.

Yedi Bilge de frizlerde yer alıyordu... Ve Enkidu ve Gilgames; Uruk’a yeni bir kapı yapılması için Sedir Ormanı’nın en uzun ağacını kesmekle meşguldüler.

“Bu da Enkidu olmalı galiba,” dedi sandalcı.

Gilgames, şehri oyma işinden önce terk etmişti. Önce, bakmaya dayanamadı. Ama sonra baktığında, gözlerini frizden alamadı. Yüksekçe oyulmuş efsanevi figüre uzandı ve ayak bileği hizasına geldiğinde durdu. “Geri döndüm, arkadaşım,” dedi. “Geri döneceğimden her zaman emindim ve işte buradayım.” Uruk kralının gözlerinden yaşlar süzüldü.

Urşanabi, başını iki yana sallayarak gülümsedi. Hiçbir şey gerçekten bu kadar uzak olamazdı.

On İkinci Bölüm

On İkinci Tablet

Kralın et, meyve, yağ ve çiçekten oluşan adağı tüterken Uruk semaları dumanla kaplandı. Tüm tanrılar birer sinek gibi çekilerek parfümlü havanın etrafında çember oluşturdular. Tanrılara karşı görevini tamamlayan Gilgamesh taş ustalarını çağırttı. Ve Uruk halkı hemen söylenmeye başladı.

“Tekrar bir şeyler inşa etmek zorunda kalacağız!”

“Ardından da savaşlar başlar.”

Ama Gilgamesh hiçbir yere sefer düzenleyemeyecek kadar yorgundu. Sandalın dümen tertibatını parçaladığı gün, hiçbir şeyi iyice düşünüp taşınmadan yok etmemeye karar vermişti. Ölüm korkusunu yakından tanımıştı ve ordusunun genç askerlerinin ölmesine asla göz yumamazdı.

Tükenmişliğin ne olduğunu çok iyi öğrenmişti ve kimsenin çok çalışarak mezara erken girmesine razı olamazdı. En yakın arkadaşı Enkidu için günlerce yas tutmuştu ve kimsenin yas tutmasına dayanamazdı. Yaşlı insanlara baktığında, onlara karşı sorumluluk hissetti.

Taş ustaları ve çizerler taht odasına geldiğinde, maceralarının kahramanlar duvarına oyulmasını ve gelecek kuşağın okuması için tabletlere yazılmasını emretti.

Öyküsünü anlatmaya başladığında, herkes çocuklar gibi ayaklarının dibinde, ağızları bir karış açık, gözleri kocaman, elleri başlarında dinlediler. Öykü bittiğinde ise evlerine koşup ailelerine anlattılar. Çok geçmeden, tüm şehir Gılgamış'ın destansı hikâyesiyle çalkalanmaya başladı. Hem de ne destan ama!

Uruk kralı bu maceraları rüyalarında da yaşamaya devam etti. Bazen ağlayarak bazen de çığlık atarak uyandı. Hatta bazen gülerek!

Penceresinden dışarıyı izlediğinde, insanların konuşmalarına kulak misafiri oldu.

“Çok değişmiş!”

“Ne kadar da değişmiş, değil mi?”

Ama bu nasıl olabilirdi? Ölümsüzlüğü elde edememişti ki. Dikenli bitkiyi bile yiyememişti. Değişen birileri varsa o da insanların *kendileri*

olmalıydı. Bir zamanlar nefret duyarken şimdi krallarını çok sevmeye başlamışlardı.

Friz çalışması tamamlandığında, onu incelemeye gitti. “Neden bu son kısım boş bırakılmış?” diye sordu gülümseyerek. “Daha fazla maceraya mı atılacağımı düşündünüz?”

“Hayır, efendim. Affınıza sığınarak söylemek isterim ki, o bölümü cenaze töreniniz için ayırdık.”

Gılgamış şaşkınlıkla irkildi. Hemen saraya dönüp yazarlara kendisi hakkında ne yazmış olduklarını sordu. Ona on bir adet tablet getirdiler.

“Bunun eksik olduğunun farkındasınızdır umarım,” dedi öfkeli kral. “Ölümümü hikâye etmemişsiniz.”

Yazarlar başlarını öne eğdiler. “Haklısınız majesteleri,” dediler. “On ikinci tableti de hazır edeceğiz.”

* * *

Gılgamış nihayet Siduri'nin –deniz kıyısındaki, kedileri olan kadının– tavsiyesine uyarak evlendi ve bir yıl sonra ilk erkek evladını kucağına aldı. Penceresinden şehri izlediğinde, gözyaşlarını Enkidu'nun öldüğü günkü kadar özgürce boşalttı.

Ama Şimdi sevinçten ağlıyordu.

Kucağında tuttuğu Şey, yeni bir yaŐamdı! Ufacık gözleri, sedir ağacının tohumu kadar minicik elleri, uzun ayakları ve Sümerli burnuyla aynı babasına benziyordu. Ve babasını ölümsüz kılmıŐtı! Uruk Kralı Gilgamiş, çocuğu ve çocuğunun çocukları yaşamaya devam ettikçe ölümsüz kalacaktı.

Evladına Prens Enkidu adını verdi.

* * *

Karanlığın içinden hızla bir rüya düştü; peşinden ıŐıklı bir kuyruk sürükleyen bir göktaŐı ve Gilgamiş'ın ayağının dibinde yatan bir balta. GöktaŐı Őanı ve Şöhreti, balta ise kaderi temsil ediyordu. TaŐımak için çok ağırdılar ama başka hiç kimse onları yerden kaldırmaya bile cesaret edemezdi. Böyle Şeyleri yapacak cesarete sahip olan tek kişi Gilgamiş'tı. Öylesine engin bir bilgi ışığıyla aydınlanmış ve öylesine büyük bir korkuyu yenmiŐti ki, namı tanrılardan bile daha kalıcı olacaktı.

Enlil, Anu, İştar, Ea ve şamaş'ın adları Fırat ve Dicle nehirlerinin arasında kaybolup giderken Gılgamış'ın adı binlerce yıl yaşamaya devam etti. O ölümsüz Gılgamış, arkadaş Gılgamış, baba Gılgamış, kahraman Gılgamış, korkak Gılgamış, bilge Gılgamış, ahmak Gılgamış'tı. Herkes dünyada bir iz bırakmak isterken, o dünyaya çarpan bir göktaşı kadar büyük bir iz bırakmıştı.

Karanlığın içinde yürürken ışığı görmüştü.

MARTI YAYINCILIK

Martı Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Maltepe Mh. Davutpaşa Cd.
Yılanlı Ayazma Sk. No: 8 Zeytinburnu/İstanbul
Tel: 0 212 483 27 37 - 483 43 13 Faks: 0 212 483 27 38
www.martiyayinlari.com info@martiyayinlari.com

Gılgamış Destanı

1. Baskı: Ekim 2016
ISBN: 978-605-348-807-1
Yayınevi Sertifika No: 12330

Copyright©GERALDINE MCCAUGHREAN
Illustrations©IAN MCCAUGHREAN

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Oxford University Press aracılığıyla
Martı Yayın Dağ. San. Tic. Ltd. Şti'ne aittir.
Yayınevinden izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz,
hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Orijinal Adı: The Legend of Gilgamesh
Yayın Yönetmeni: Şahin Güç
Çeviren: Semih Koç
Editör: Gamze Tuncel Demir
Resimleyen: Ian McCaughrean
Pedagojik Danışman: Ayşen Oy
Kapak Tasarımı: Ian McCaughrean
Uygulama: Filiz Odabaş

Baskı
Ezgi Mat. Teks. Pors. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Matbaa Sertifika No: 12142
Sanayi Cad. Altay Sok. No: 14
Çobançeşme-Yenibosna/İstanbul
Tel: 0 212 452 23 02